

Asya-Pasifik'te Türkoloji Çalışmaları

Alaeddin TEKİN

Yazar

Alaeddin Tekin

Editör

Amine Ertürk

Grafik Tasarım

Betül Berra Kurt

Asya-Pasifik'te Türkoloji Çalışmaları

COPYRIGHT © 2025

Bu yayının tüm hakları Enstitü Sosyale aittir. Enstitü Sosyalın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Enstitü Sosyal Yayınları: Araştırma Raporu No. 7

1. Baskı: Mayıs 2025

Burhaniye Mah. Hacı Reşit Paşa Sok. No:18 Üsküdar, İstanbul/TÜRKİYE

Tel: +90 216 422 00 22 | <https://enstitusosyal.org/en> | info@enstitusosyal.org

ÖN SÖZ

Son yıllarda Asya-Pasifik bölgesi, kültürel, dilsel ve akademik etkileşim açısından giderek daha önemli bir alan hâline gelmiştir. Bu eğilimin bir parçası olarak, özellikle Doğu, Güney ve Güneydoğu Asya’da Türkoloji çalışmaları yeniden önem kazanmıştır. Bu çeşitli bölgede Türk dili, tarihi ve kültürüne yönelik artan ilgi, Türkolojinin karşılıklı entelektüel ve kültürel zenginleşme alanı olarak taşıdığı potansiyeli ortaya koymaktadır.

Türkiye’nin Asya kıtasıyla derinleşen çok yönlü ilişkileri, Türkolojiyi bu geniş coğrafyada yeniden canlanan bir akademik ilgi alanı hâline getirmiştir. Çin’den Japonya’ya, Kore’den Pakistan’a, Malezya’dan Endonezya’ya kadar çeşitli kurumlar ve akademisyenler, Türk dünyasına odaklanan programlar ve araştırma merkezleri kurmuşlardır. Bu çabalar, ikili ilişkileri derinleştirmenin yanı sıra, postkolonyal ve küresel bağlamda kimlik, dil ve tarihsel hafızaya dair daha geniş kavrayışlara da katkı sağlamaktadır.

Bu rapor, Asya-Pasifik’te Türkoloji çalışmalarının gelişimi, kapsamı ve güncel zorluklarına dair kapsamlı bir değerlendirme sunmaktadır. Kurumsal çabaları, akademik çıktıları ve insan kaynağını analiz etmekte; farklı ülkelerde kaydedilen ilerlemeleri ve karşılaşılan sınırlılıkları eleştirel bir bakışla incelemektedir. Ayrıca rapor, gelecekteki iş birliklerini teşvik edecek, akademik kapasiteyi güçlendirecek ve öğrenci ile öğretim üyesi değişimlerini destekleyecek sürdürülebilir stratejileri belirlemeyi de amaçlamaktadır.

Bu değerli raporu titizlikle kaleme alan Dr. Alaeddin Tekin’e en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca, çalışmanın çeşitli aşamalarında görüş ve geri bildirimleriyle katkı sağlayan ve sürece idari desteğiyle eşlik eden Enstitü Sosyal ekibine de şükranlarımı iletirim. Umuyorum ki bu rapor, Türkoloji alanında çalışan akademisyenler ve kurumlar için önemli bir kaynak olmanın ötesinde, Türkiye ile Asya-Pasifik bölgesi arasında kültürel diplomasi ve akademik iş birliğini geliştirecek yeni girişimlere de ilham verecektir.

İpek Coşkun Armağan
Genel Koordinatör, Enstitü Sosyal

YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu rapor, Asya-Pasifik bölgesindeki Türkoloji çalışmalarını disiplinler arası bir yaklaşımla incelemek üzere hazırlanmıştır. Türkoloji, yalnızca Türkiye'nin değil, Türk dünyasının dil, tarih, kültür ve sosyolojisini kapsayan çok yönlü bir bilim alanı olarak değerlendirilmiş; bu bağlamda bölgesel gelişmeler, kurum bazlı faaliyetler ve mevcut yapısal sorunlar kapsamlı biçimde analiz edilmiştir. Çalışma, özellikle Çin, Japonya, Güney Kore, Pakistan, Hindistan, Malezya, Tayland ve Endonezya gibi ülkelerdeki Türkoloji merkezlerinin gelişim düzeyini, bilimsel üretkenliğini ve bölgesel etkilerini ele almayı amaçlamaktadır.

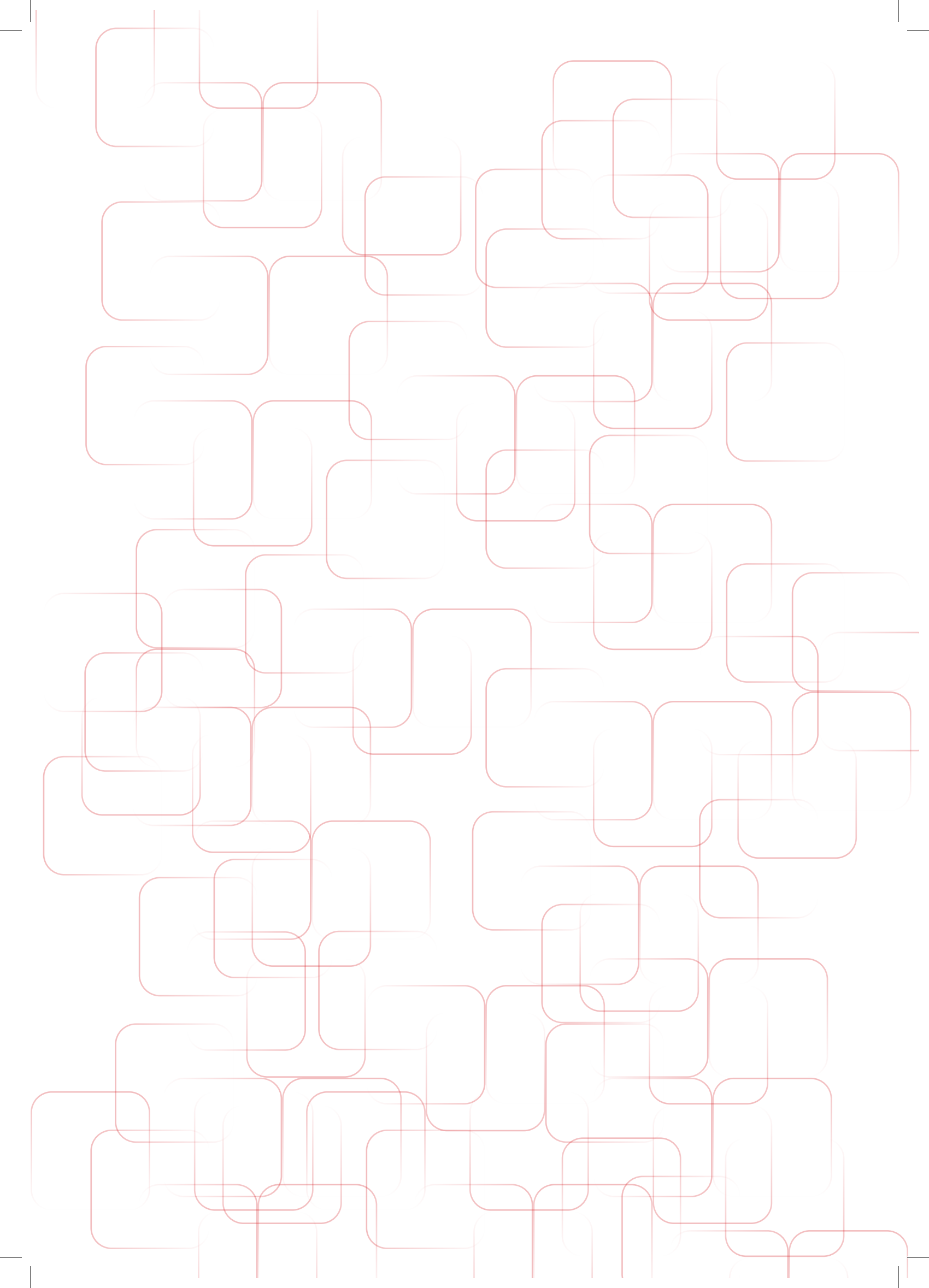
Araştırma, Asya'nın tamamından ziyade Pasifik havzasına odaklanmakta; Türkiye merkezli kurumlar kapsam dışında bırakılarak, yerel inisiyatiflerin Türkolojiye katkıları değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda 30'a yakın ülke taranmış; sekiz ülke ayrıntılı olarak incelenmiştir. Analizlerde hem sayısal veriler hem de niteliksel değerlendirmelere yer verilmekte; her ülke özelinde tarihsel arka plan, akademik eğilimler ve mevcut kurumların durumu sistematik biçimde aktarılmaktadır.

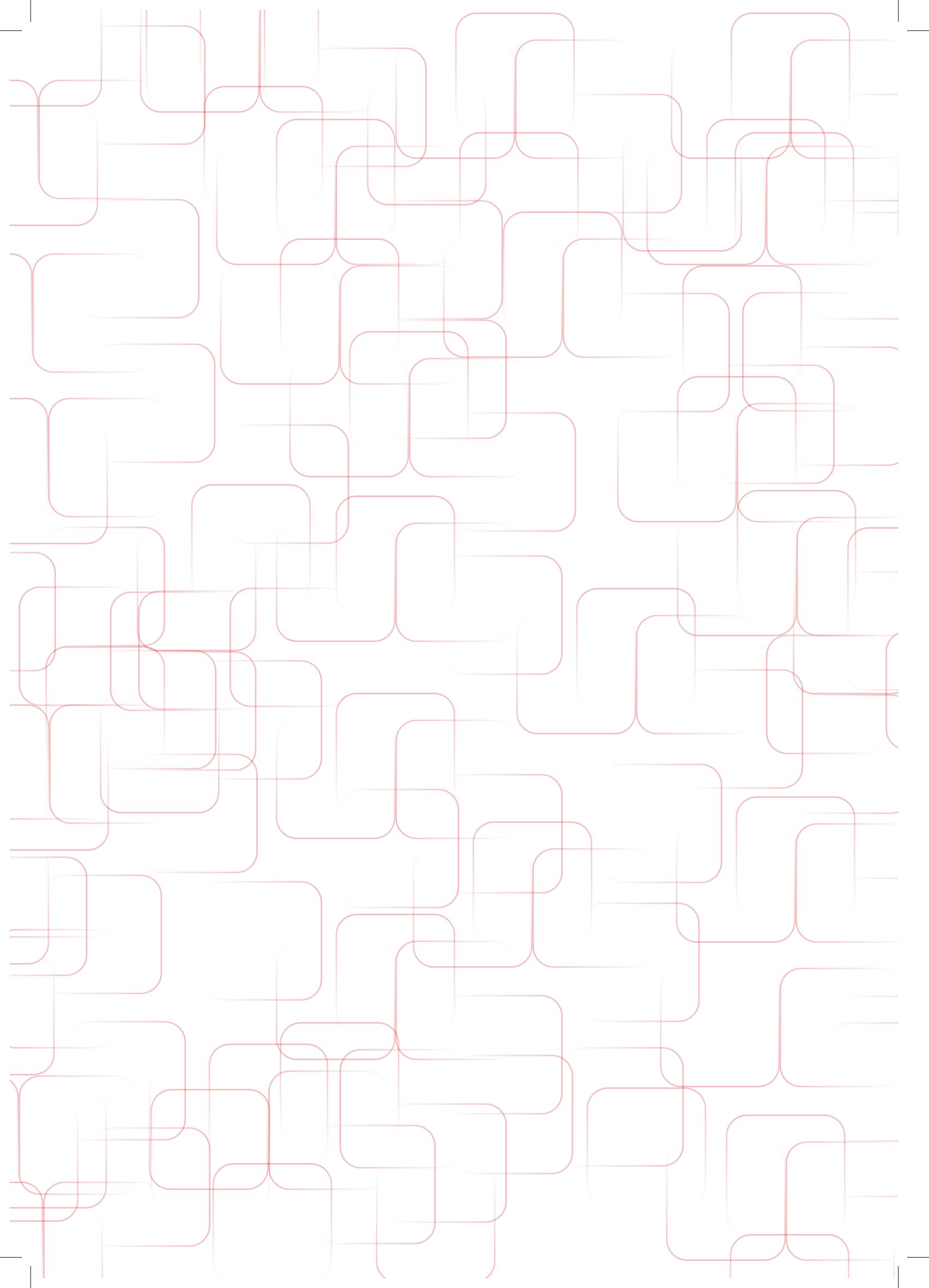
Çalışma, Uzak Asya, Güney Asya ve Güneydoğu Asya olarak üç temel coğrafi bölgeyi kapsamaktadır. Bu kapsamda, Uzak Asya ülkeleri (Çin, Japonya, Güney Kore), Türkoloji alanında daha erken dönemlerde kurumsallaşmış, daha yüksek öğrenci ve akademisyen kapasitesine ulaşmıştır. Özellikle Çin'de son yıllarda sayısı hızla artan Türkoloji bölümleri, modern Türkiye'ye ve Türkçeye yönelik akademik ilgiyi açık biçimde ortaya koymaktadır. Japonya ise tarihsel derinliği ve Türkologların bireysel çabaları etrafında şekillenen akademik birikimi ile dikkat çekmektedir. Güney Kore'de Hankuk Üniversitesi, kapsamlı programları ve yüksek mezun sayısı ile bölgesel bir merkez konumuna gelmiştir.

Buna karşılık, Güney Asya (Pakistan, Hindistan) ve Güneydoğu Asya (Malezya, Tayland, Endonezya) ülkelerinde, Türkoloji faaliyetleri sınırlı düzeyde kalmıştır. Pakistan'da yalnızca birkaç akademisyenle faaliyet gösteren Türkoloji bölümleri mevcuttur. Hindistan'da birkaç girişim haricinde sürdürülebilir bir kurumsallaşma sağlanamamıştır. Malezya'da bir dönem büyük umutlarla kurulan Osmanlı-Malay Dünyası Merkezi gibi yapılar kısa sürede işlevsiz hâle gelmiştir. Endonezya ise olumlu Türkiye algısına rağmen Türkoloji çalışmalarında en zayıf durumda olan ülke olarak öne çıkmaktadır. Tayland'da ise görece daha düşük beklentilere rağmen, Güney Tayland'dan gelen öğrenci hareketliliği sayesinde görece daha başarılı örnekler ortaya çıkmıştır.

Raporda ulaşılan en önemli bulgulardan biri, Asya-Pasifik bölgesindeki Türkoloji çalışmalarının bölgesel dengesizlik içinde olmasıdır. Uzak Asya'da güçlü ve kalıcı kurumlar varken, Güney ve Güneydoğu Asya'da bu alandaki çalışmalar sınırlı, dağınık ve kısa vadeli kalmaktadır. Bu durumun nedenleri arasında kurumsal destek eksikliği, yerel akademik ilgisizlik, kaynak yetersizliği ve sürdürülebilirlik problemleri yer almaktadır.

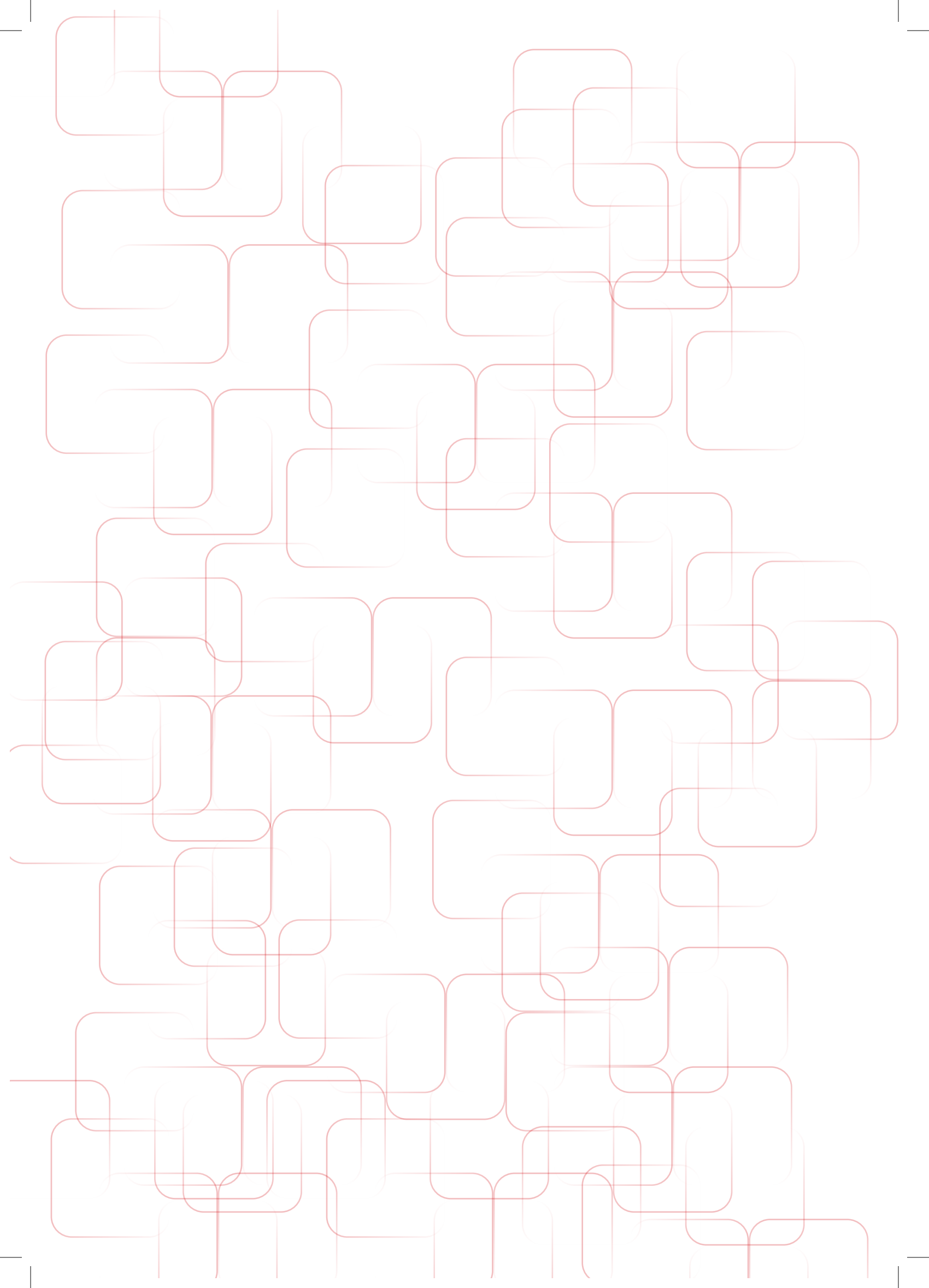
Bu rapor, söz konusu sorunlara çözüm önerileri de sunmaktadır. Türkoloji çalışmalarının Asya-Pasifik bölgesinde yaygınlaştırılması ve derinleştirilmesi için Türkiye'nin kültürel diplomasisini daha etkin kullanması, yerel akademik çevrelerle kurumsal iş birlikleri geliştirmesi, burs ve değişim programlarını artırması ve bölgesel ihtiyaçlara duyarlı stratejiler geliştirmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda oluşturulacak uzun vadeli yol haritalarının, Türkiye'nin yumuşak güç kapasitesini pekiştireceği ve Türkoloji alanını daha da canlandıracağı öngörülmektedir.

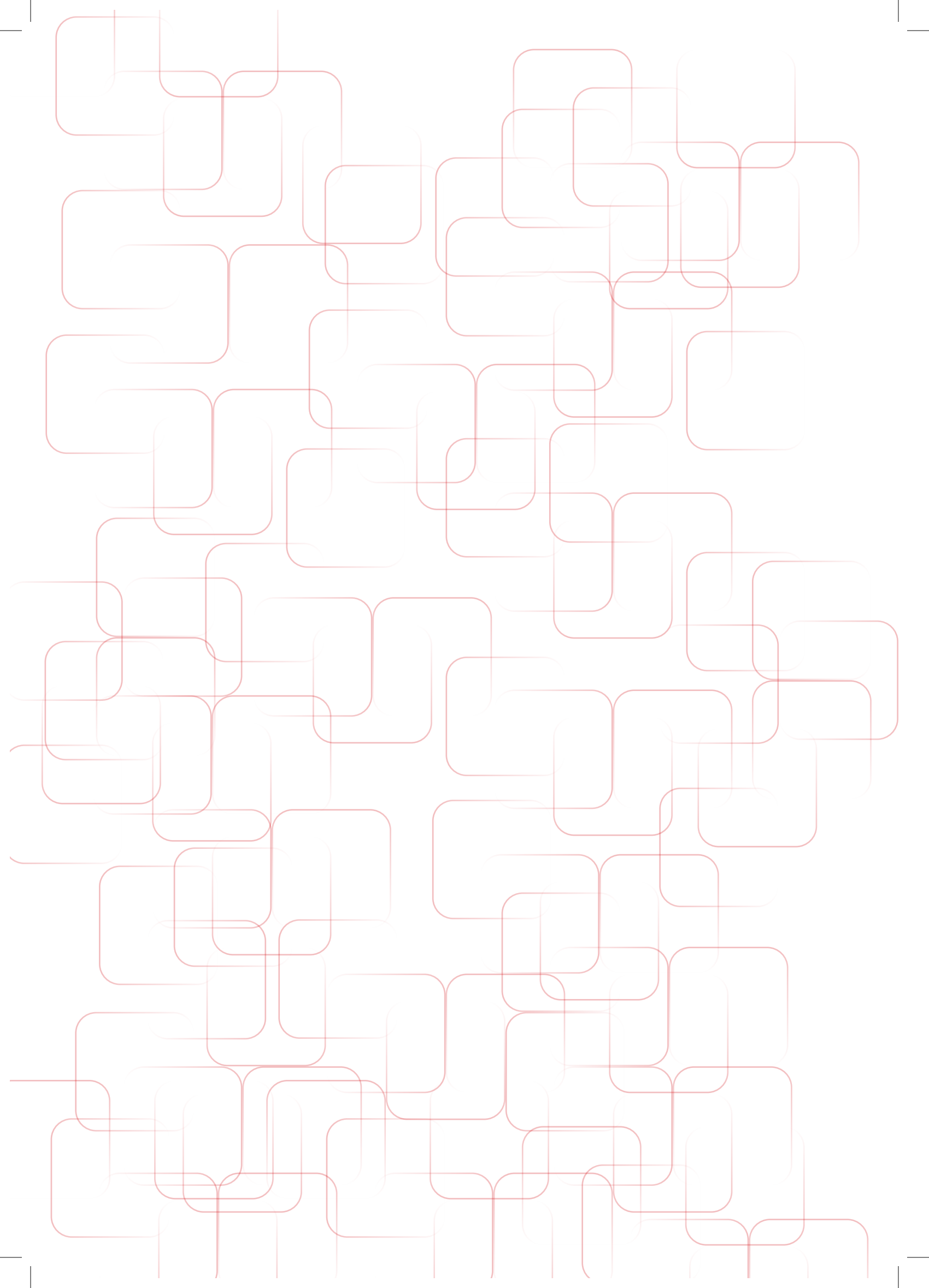

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	3
YÖNETİCİ ÖZETİ	4
GİRİŞ	9
1. ASYA-PASİFİK’TE TÜRKOLOJİ ÇALIŞMALARININ ÖNEMİ	13
2. UZAK ASYA	17
2.1. Çin	
2.2. Japonya	
2.3. Güney Kore	
3. GÜNEY ASYA	27
3.1. Pakistan	
3.2. Hindistan	
4. GÜNEYDOĞU ASYA	33
4.1. Malezya	
4.2. Tayland	
4.3. Endonezya	
5. SONUÇ	39
KAYNAKÇA	41
YAZAR HAKKINDA	45

GİRİŞ

GİRİŞ

Türkoloji, yalnızca Türkiye’yi değil, tüm Türk dünyasını da kapsayan, çok disiplinli bir çalışma alanıdır. Tarih, dil bilim, sosyoloji ve siyaset bilimi gibi farklı alanlarda zengin veri ve kaynak sunar.

Asya’da çeşitli ülkelerde Türk kültürü, tarihi ve dili üzerine faaliyet gösteren birçok kurum ve kuruluş bulunmaktadır. Son yıllarda, bunların sayısında önemli bir artış gözlemlenmiştir.

Bu araştırma, Asya kıtasının tamamını kapsamaktan ziyade Pasifik bölgesine odaklanacaktır. Bu bağlamda, yerel kurumların ve kişilerin Türkoloji çalışmalarına katkıları ile, bu alanda yapılmış çalışmaların nicelik ve nitelik açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Asya-Pasifik’te faaliyet gösteren Türkiye merkezli kurumlar bu çalışmanın kapsamı dışında tutulacaktır. Bu çerçevede Uzak, Güney ve Güney Doğu Asya’daki Türkoloji merkezlerinin faaliyetlerine odaklanarak incelenecektir.

Bu çalışma kapsamında, belirtilen üç temel coğrafi bölgede yer alan yaklaşık otuz ülke detaylı bir şekilde incelenmiş olup, Türkoloji çalışmalarının yürütüldüğü ya da karşılaştırmalı olarak incelenmeye değer olan toplam sekiz ülke tespit edilmiştir. Bunlardan Çin, Japonya, Güney Kore, Hindistan, Pakistan, Malezya, Tayland ve Endonezya’da devlete bağlı üniversiteler veya özel kurumlar bünyesinde faaliyet gösteren

Türkoloji ve/veya Türkiye Çalışmaları merkezleri üzerine yoğunlaşılacaktır. Bu çerçevede, Uzak Asya’da Hankuk Üniversitesi (*Hankuk University of Foreign Studies*), Pekin Uluslararası Araştırmalar Üniversitesi (*Beijing International Studies University*) ve Şangay Üniversitesi (*Shanghai University*) gibi daha birçok kurum tek tek ele alınmıştır. Güney ve Güneydoğu Asya’da ise Pakistan’daki Ulusal Modern Diller Üniversitesi (*National University of Modern Languages*), Tayland’daki Prens Songkla Üniversitesi (*Prince of Songkla University*) ve Malezya’daki Uluslararası İslam Üniversitesi (*International Islamic University Malaysia*) gibi daha onlarca farklı araştırma merkezi, enstitü ve bölümün akademik faaliyetleri, Türkoloji çalışmalarına katkıları ve uluslararası arenadaki bilinirlikleri mercek altına alınacaktır.

Bu çalışma¹, toplam dört araştırma bölümünden oluşmaktadır. İlk bölümde Asya-Pasifik ülkeleri için Türkoloji çalışmalarının önemi üzerinde durulmaktadır. İkinci bölümde ise Uzak Asya’da Çin, Japonya ve Güney Kore’deki Türkoloji merkezleri ve faaliyetleri ele alınacaktır. Üçüncü bölümde, Güney Asya’dan Hindistan ve Pakistan’daki merkezler incelenecek olup, son bölümde ise Güneydoğu Asya’dan Malezya, Endonezya ve Tayland değerlendirilecektir. Bu raporda, birçok tablo ve sayısal veri ile bu merkezlerin büyüklükleri ve Türkoloji çalışmalarına katkıları ayrıca analiz edilecektir. Son yıllarda Türkiye’den mezun öğrencilerin sayısındaki ciddi artış,

¹ Bu çalışma, 26 Nisan 2024 tarihinde Enstitü Sosyal bünyesinde gerçekleştirilen “Türkiye ve Asya İlişkileri Çalıştayı” sürecinde şekillenmiştir. Çalıştayda, Türkiye ve Asya ilişkileri, özellikle Türkiye’deki Asya çalışmaları merkezlerinin ve Türkiye dışındaki Türkoloji çalışmaları merkezlerinin faaliyetleri üzerinden ele alınmıştır. Prof. Dr. Gürol Baba’nın “Türkiye’nin Asya Politikaları ve Akademisyenlerin Bölgesel İlişkilerin Geliştirilmesine Katkıları” başlıklı sunumundan sonra, ben de “Asya Ülkelerinde Türkoloji Çalışmalarının Tarihi Gelişimi” üzerine kısa bir sunum gerçekleştirdim. Konuyu daha kapsamlı bir şekilde ele almak ve mevcut durumu değerlendirmek amacıyla, Dr. Murat Yaş, Türkiye’deki üniversitelerde Asya çalışmaları alanında yetişmiş insan gücünü, üniversite programlarını ve gerçekleştirilen akademik toplantıları istatistiksel verilerle ele aldı. Elinizdeki araştırma ile birlikte, Yaş’ın çalışması da konunun iki yönlü analizini yapma fırsatı sunmaktadır. Bu sayede, hem Asya çalışmalarına katkımız hem de Asyalı akademisyenlerin Türkoloji çalışmalarına katkıları karşılaştırmalı bir şekilde değerlendirilebilecektir.

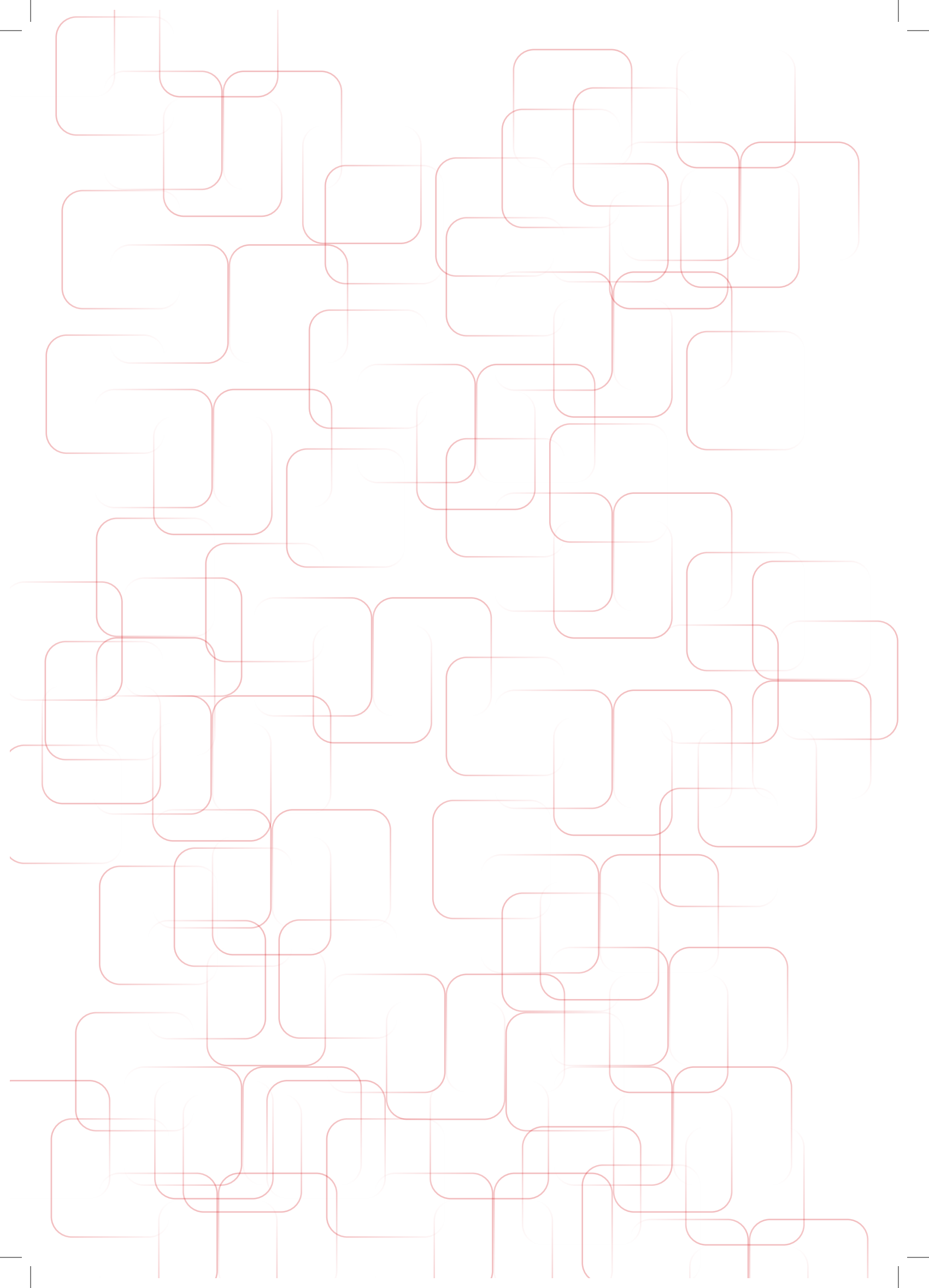
Asya-Pasifik'teki Türkoloji alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların yetişmiş insan ihtiyacını önemli ölçüde karşılamaktadır. Bu çalışmada söz konusu bölgelerde Türkoloji

çalışmalarının neden yetersiz olduğu, çalışmalardaki temel sorunlar ve bu sorunlara muhtemel çözüm yolları tespit edilmeye çalışılacaktır.

Görsel 1. Harita Üzerinde İncelenen Ülkeler

1. ASYA-PASİFİK'TE TÜRKOLOJİ ÇALIŞMALARININ ÖNEMİ

ASYA-PASİFİK’TE TÜRKOLOJİ ÇALIŞMALARININ ÖNEMİ

Asya-Pasifik ülkeleri, son yıllarda gösterdikleri ekonomik gelişim ve eğitime yaptıkları yatırımlar ile dikkat çekmektedir. Mesela, bu çalışma altında incelediğimiz coğrafyalardan Uzak Asya’nın bu yatırımları, bölgesel çalışmalarla da kendini göstermiş ve Türkiye’ye dair araştırmaların en yoğun yapıldığı bölgelerden biri olmuştur. Buna ek olarak, dünya nüfusunun ve ticaretinin önemli merkezlerinden biri olma yolunda ilerleyen Güney ve Güneydoğu Asya’daki Türk algısı ve Türkoloji alanında yapılan çalışmalar da en az Uzak Asya’da olduğu kadar önem taşımaktadır. Bu noktada akla şu soru gelebilir: Türkoloji çalışmaları, bu bölgeler için neden merak uyandıran ve çalışılmaya değer bir alan hâline gelmiştir?

Türkoloji çalışmalarının bu ülkeler arasında popüler olmasının ilk nedeni, Türk dünyasının kadim bir tarihî mirasa ev sahipliği yapmasıdır. Kadim Türk devletlerinin geniş bir coğrafyayı yüzyıllar boyunca yönetmiş olması ve idare sistemlerinin modern tarihi de etkilemesi, Türkoloji çalışmalarına şüphesiz en çok katkı yapan unsurların başında gelmektedir. Bugünkü Orta Doğu, Balkanlar, Kuzey Afrika ve Kafkasya’da izleri hâlâ süren bu etki, bölgedeki birçok ülkenin tarihi ve kimliği üzerinde önemli rol oynamıştır. Bu nedenle, başta Osmanlı olmak üzere Türk arşiv ve kayıtları sadece bu bölgelerdeki ülkeler için değil, aynı zamanda Asya kıtasının uzak ülkeleri için de değerli bir araştırma alanı oluşturmaktadır. Örneğin, Japonya’nın Türkoloji çalışmalarına ilk başlayan ülkelerden biri olmasının temel sebeplerinden biri, Meiji döneminde modernleşme ve dünyaya açılma çabalarıdır. Japonların, son dönem Osmanlı tecrübesinden esinlenerek Asya Müslümanları üzerinde, tıpkı Osmanlı hilafeti gibi, bir yumuşak güç etkisi yaratma ve bu

bölgeleri etki altına alma arzuları da bu ilgiyi artırmıştır.

Tıpkı bu tarihsel etki gibi, Türk dili ve edebiyatının günümüz Orta Asya coğrafyasını da kapsayan geniş bir alana yayılması, Türkoloji merkezlerinin sayısının artmasında önemli bir rol oynamaktadır. Türkoloji, yalnızca Türkiye’de konuşulan Türkçeyi değil, aynı zamanda tüm Türkî dilleri de kapsar. Rusya, Çin, Azerbaycan ve Kazakistan gibi ülkelerde Türk dillerinin yaygın olması, Türkolojinin dil bilimsel açıdan önemini artırmaktadır. Özellikle Türk edebiyatı, modernleşme sürecindeki edebî hareketleriyle diğer ülkelerdeki edebî gelişimlerle paralellikler taşır ve bu bağlamda karşılaştırmalı edebiyat çalışmaları için önemli bir araştırma alanı sunmaktadır.

Asya-Pasifik ülkeleri, son yıllarda gösterdikleri ekonomik gelişim ve eğitime yaptıkları yatırımlar ile dikkat çekmektedir. Mesela, bu çalışma altında incelediğimiz coğrafyalardan Uzak Asya’nın bu yatırımları, bölgesel çalışmalarla da kendini göstermiş ve Türkiye’ye dair araştırmaların en yoğun yapıldığı bölgelerden biri olmuştur.

Tarihsel, edebî ve kültürel açıdan zengin bir alan olan Türkoloji çalışmaları, modernleşme ve bağımsızlık hareketleri bağlamında da pek çok ülkeye ilham kaynağı olmuş ve bu nedenle bu alandaki çalışmalar oldukça genişlemiştir. Türklerin emperyalist düzene karşı duruşu, özellikle Asya’daki Müslümanlar başta olmak

“

üzere, kolonyal işgaller altında yaşayan birçok toplumu etkilemiştir. Türkiye'de milliyetçi ideallerden beslenen hareketler ve ulus inşa tecrübesi, özellikle post-kolonyal ülkelerde milliyetçi hareketler ve bağımsızlık mücadeleleri için bir model teşkil edebilir. Millî Mücadele sonrasında başlatılan modernleşme hareketi de başta Orta Doğu ve Asya'daki Müslüman topluluklar nezdinde ilgi uyandırmıştır.

Türkiye; Orta Doğu, Avrupa ve Asya'nın kesişim noktasında yer alan stratejik bir güçtür. Türkiye'nin dış politikası ve bölgesel rolü, ele aldığımız Asya ülkeleri için stratejik bir öneme sahiptir. Müslüman bir ülke olmasına karşın NATO üyesi olması, Batı dünyasıyla ilişkileri ve aynı zamanda İslam dünyasıyla kültürel bağları, Türkiye'yi küresel arenada daha da önemli kılmaktadır. Bu çok boyutlu ilişkiler, gelişmekte olan ülkeler için Türkiye'yi incelemeye değer bir ülke hâline getirmiştir. Ayrıca modern dönemde, Anadolu'nun enerji transferinde oynadığı kritik rol, fosil yakıtlar ve alternatif enerji alanında büyük yatırımları bulunan Asya ülkeleri açısından Türkiye'yi Türkoloji çalışmaları altında araştırılmaya değer kılan bir diğer unsurdur.

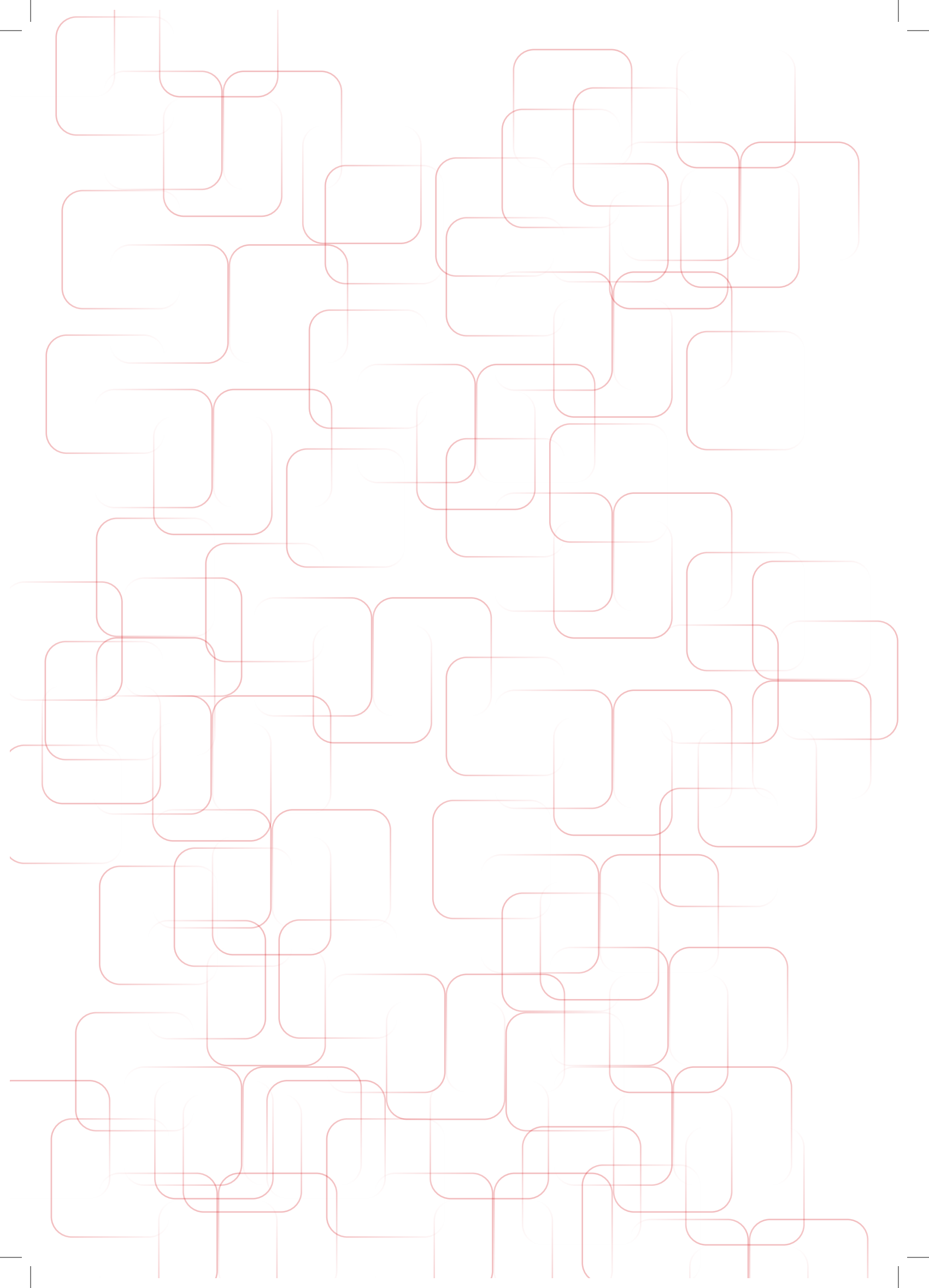
Türk dizileri, filmleri, mutfağı ve müziği uluslararası alanda geniş bir etki yaratmıştır. Bu kültürel ürünler, Türklerin yumuşak

gücü olarak diğer ülkelerle kültürel köprüler kurmakta ve özellikle Güney ve Güneydoğu Asya toplumlarında Türk algısı üzerinde olumlu bir etki bırakmaktadır. Türkiye'nin diğer ülkelerle yaptığı eğitim ve kültürel değişim programları, akademik iş birlikleri ve burs imkânları, Türkoloji çalışmalarını desteklerken ülkeler arası ilişkilerin güçlenmesine de katkıda bulunmaktadır. YTB ve Diyanet Vakfı gibi Türkiye merkezli birçok kurumun sağladığı burslar sayesinde, başta Endonezya, Pakistan ve Tayland olmak üzere birçok ülkeden öğrenci Türkiye'de eğitim almakta ve ülkelerine döndüklerinde Türkoloji alanında yetişmiş insan gücü ihtiyacını karşılamaktadırlar.

Sonuç olarak, Türkoloji çalışmaları tarihsel derinliği, kültürel zenginliği ve Türkiye'nin jeopolitik önemini bir araya getirerek disiplinler arası bir alan olarak giderek daha fazla ilgi görmektedir. Türkiye'nin uluslararası arenada hem kültürel hem de siyasi bir aktör olarak artan etkisi, bu alandaki çalışmaları yalnızca akademik düzeyde değil, aynı zamanda küresel ilişkiler ve kültürel etkileşimler çerçevesinde de önemli hâle getirmektedir. Gelecekte, Türkiye'nin kültürel diplomasisi ve yumuşak güç stratejileri, Asya, Avrupa ve ötesindeki Türkoloji çalışmalarına yeni perspektifler kazandırmaya devam edecektir.

2. UZAK ASYA

UZAK ASYA

Ele aldığımız tüm bölgeler arasında, Uzak Asya ülkelerindeki Türkoloji çalışmalarının diğer bölgelere göre daha erken yıllarda başladığı ilk dikkatimizi çeken nokta olmuştur. Bu sebeple, Uzak Asya'daki merkezlerin Güney ve Güneydoğu Asya ülkelerindeki Türkoloji merkezleri ile karşılaştırıldığında ciddi farklılıkların olduğu çalışmanın başında belirtilmelidir. Sadece kuruluş yılları bakımından değil, Uzak Asya'daki merkezlerde okuyan öğrenci sayısından bölüm bünyesinde bulunan akademik personel sayısına kadar birçok farklı parametrede Uzak Asya'nın Türkoloji çalışmalarında nispeten daha önde olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, Çin, Japonya ve Güney Kore olmak üzere toplam üç farklı ülke incelenmiştir.

İncelediğimiz tüm ülkeler arasında, bu üç ülke Türkoloji çalışmalarında birçok “en” ibaresine sahiptir. Örneğin, bu bölge özelinde ele aldığımız Çin, bu çalışmada incelenen tüm ülkeler arasında kurum bazında Türkoloji çalışmasının en fazla bulunduğu ülkedir. Japonya, Türkoloji çalışmalarının en eski başladığı ülke olarak dikkat çekmektedir. Uzak Asya özelinde ele aldığımız son ülke olan Güney Kore'deki Hankuk Üniversitesi ise Türkoloji çalışmalarını müfredat ve eğitim anlamında en ciddi şekilde yürüten kurum olarak öne çıkmaktadır. Bu çerçevede, Uzak Asya'da ele alınan bu üç ülkeye ait veriler, çalışmanın önemli bir bölümünü oluşturacaktır.

■ ■ 2.1 Çin

Ele aldığımız ülkeler arasında Türkoloji bölümlerinin en yaygın olduğu ülke şüphesiz Çin'dir. 2020 yılı itibarıyla, Çin'de on iki farklı

üniversitede faaliyet gösteren Türkoloji bölümü tespit edilmiştir. Ülkede ilk Türkoloji bölümü, 1985 yılında Pekin Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi (*Beijing International Studies University*) Asya-Afrika Dilleri Fakültesinde kurulmuştur. Uzun yıllar bu alanda ülkedeki tek merkez olan Pekin'deki bu üniversiteye ilk alternatif bölüm, 2001 yılında Çin İletişim Üniversitesi (*Communication University of China*) bünyesinde açılan Türkoloji Bölümü ile olmuştur. Bu tarihten on yıl sonra, yani 2011'de Şanghay Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi (*Shanghai International Studies University*) ve bir yıl sonra Xi'an Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi (*Xi'an International Studies University*) Doğu Dilleri ve Kültürleri Fakültesi çatısı altında açılan yeni Türkoloji bölümleri ile birlikte, 2012 yılı itibarıyla Çin'de toplam dört farklı üniversitede Türkoloji çalışmaları yürütülmeye başlanmıştır.²

2016 yılına kadar dört adet olan Türkoloji bölümleri, bu tarihten sonra Çin'de büyük bir artış göstermiştir. 2016 yılında Sinjang Eğitim Enstitüsü (*Xinjiang Education Institute*) ve Guangdong Yabancı Diller Üniversitesi (*Guangdong University of Foreign Studies*) bünyesinde yeni Türkoloji bölümleri açılmıştır. Bu gelişmeleri bir yıl sonra 2017'de, Tianjin Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi (*Tianjin Foreign Studies University*) ve Pekin Yabancı Diller Enstitüsü (*Beijing Foreign Language Institute*) takip etmiştir. 2018 yılında ise Pekin Dil ve Kültür Üniversitesi (*Beijing Language and Culture University*) ve Zhejiang Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi (*Zhejiang International Studies University*) çatısı altında yeni Türkoloji bölümleri açılmıştır. Bu eğilim 2019 yılında da devam etmiş ve Zhejiang Yuexiu Yabancı Diller Üniversitesi (*Zhejiang Yuexiu University of Foreign Languages*) ve

² Zhixing Shen ve Ömer Faruk Işık. “Çin'deki Türkoloji Çalışmaları.” *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 60.2 (2020): 594.

Tablo 1. Çin Üniversitelerinde Türkoloji Bölümlerinin Kuruluş Yılları³

	Açılış Tarihi
Pekin Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi	1985
Çin İletişim Üniversitesi	2001
Şanghai Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi	2011
Xi'an Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi	2012
Guangdong Yabancı Diller Üniversitesi	2016
Sinjang Eğitim Enstitüsü	2016
Tianjin Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi	2017
Pekin Yabancı Diller Üniversitesi	2017
Pekin Dil ve Kültür Üniversitesi	2018
Zhejiang Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi	2018
Zhejiang Yuexiu Yabancı Diller Üniversitesi	2019
Sichuan Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi	2020
Şanghai Üniversitesi	2021

Sichuan Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi (*Sichuan International Studies University*) bünyesinde de yeni Türkoloji bölümleri açılmıştır.⁴ Son olarak Shanghai Üniversitesi (*Shanghai University*) bünyesinde açılan Türkoloji merkezi sayfasında merkezin ne zaman açıldığı ve kaç mezun verdiği bilgisi bulunmamakla birlikte merkezin faal olduğu anlaşılmaktadır.

istegidir. 2000'li yılların başından itibaren modern dünyaya ayak uydurma çabası içerisinde olan Çin'de, farklı ülkelerin modernleşme deneyimlerini inceleyen merkezlerin artışı şaşırtıcı değildir. Özellikle 1980'lerden günümüze kadar Türkiye'nin modern tarihine dair Çince yayınların çoğu, modernleşme çalışmaları paradigmasını takip etmiştir. Türkiye'nin modernleşme deneyimi, Çin için önemli bir referans olarak değerlendirilmiştir. 1980'lerin sonlarından itibaren, Deng Xiaoping'in reform ve dışa açılma politikalarının bir sonucu olarak, modernleşme çalışmaları Çin'de sosyal bilimlerde yeni bir paradigmanın oluşmasına yol açmıştır. Bu yeni tutum, Çinli akademisyenlerin modern Türk tarihini inceleme ve analiz etme ihtiyacını doğurmuştur.⁵ Son olarak, Çin'de yaşayan Uygurlar, Kazaklar, Kırgızlar ve Salarlar gibi Türk kökenli toplulukların varlığı da ülkedeki bu merkezlerin sayısının artmasında etkili olan diğer önemli bir faktördür. Sonuç olarak, 2000'li yıllardan itibaren Çin'in çeşitli şehirlerinde açılan Türkoloji merkezleri,

“

2000'li yılların başından itibaren modern dünyaya ayak uydurma çabası içerisinde olan Çin'de, farklı ülkelerin modernleşme deneyimlerini inceleyen merkezlerin artışı şaşırtıcı değildir.

Son yıllarda Çin'deki Türkoloji bölümlerinin bu denli rağbet görmesinin altında yatan en önemli nedenlerden biri, Çin'in Türkiye'nin modernleşme süreçlerini nasıl gerçekleştirdiğini öğrenme ve analiz etme

³ Tablo için bakınız Zhixing Shen ve Ömer Faruk Işık. (2020); Bu tabloya Şangay Üniversitesi, Küresel Çalışmalar Enstitüsüne bağlı Türkçe Çalışmaları bölümü de eklenebilir. Bakınız: https://igse.shu.edu.cn/Research_Centers/Turkish_Studies.htm

⁴ Zhixing Shen ve Ömer Faruk Işık. (2020): 594.

⁵ Zan Tao. "An overview of Turkish Studies in China". *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 15 (2010): 285.

Tablo 2. Çin Üniversitelerinde Türkoloji Bölümlerinde Okuyan Öğrenci Sayısı (2020)⁶

	Öğrenci Sayısı
Pekin Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi	18
Çin İletişim Üniversitesi	16
Şanghay Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi	11
Xi'an Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi	71
Guangdong Yabancı Diller Üniversitesi	24
Xinjiang Eğitim Enstitüsü	-
Tianjin Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi	11
Pekin Yabancı Diller Üniversitesi	31
Pekin Dil ve Kültür Üniversitesi	36
Zhejiang Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi	20
Zhejiang Yuexiu Yabancı Diller Üniversitesi	17
Sichuan Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi	-
TOPLAM:	255

yalnızca Türkçe eğitim vermekle kalmayıp, aynı zamanda Türk modernleşmesini de derinlemesine takip etmektedir.

Bu kurumlar arasında en fazla öğrenci sayısına sahip olanı, Xi'an Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi Doğu Dilleri ve Kültürleri Fakültesi bünyesindeki Türkoloji Bölümüdür. Bu bölüm, 69 lisans ve 2 yüksek lisans öğrencisiyle toplamda 71 öğrenciye ev sahipliği yapmaktadır. 2020 yılı verilerine göre, bu üniversitelerde toplamda 251 lisans ve 4 yüksek lisans öğrencisi Türkoloji bölümlerinde eğitim almaktadır. Yeni açılan üniversiteler, 2020 yılı itibarıyla henüz mezun vermemişken, ilk kurulan beş Türkoloji bölümünden toplam 316 öğrenci mezun olmuştur. Günümüzde ise bu rakamın 400'ün üzerinde olduğu öngörülmektedir.

Çin'deki Türkoloji bölümleri akademik personel açısından incelendiğinde, her bölümde en az bir Türk akademisyenin görev yaptığı gözlemlenmiştir. En fazla akademisyen

çalıştıran üniversite, toplam altı akademisyen ile Xi'an Uluslararası Çalışmalar Üniversitesi bünyesindeki Türkoloji bölümüdür. 2020 yılı verilerine göre, tüm Türkoloji bölümlerinde toplam 10 Türk ve 27 Çinli akademisyen olmak üzere toplam 37 akademisyenin istihdam edildiği tespit edilmiştir. Türk dili ve edebiyatı üzerine bu üniversitelerde toplam 12 yüksek lisans tezi hazırlanmıştır.⁷ Her üniversite ve merkez için bu gibi bilgileri vermek pek mümkün olmamaktadır. Ancak bölümlerin çoğunun yakın tarihte açılmış olması, Çin'deki Türkçeye ve Türkiye'ye karşı artan ilgiyi yansıtmaktadır; ancak aynı zamanda, bu bölümlerin akademik anlamda henüz tam bir olgunluğa ulaşmadığını da göstermektedir.

2.2 Japonya

Japon akademisinin Türkoloji alanına olan ilgisi, geç Osmanlı dönemine kadar uzanmaktadır. Japonya'daki Türkoloji çalışmaları ve bu alanda öne çıkan Japon

⁶ Tablo için bakınız; Zhixing Shen ve Ömer Faruk Işık. (2020).

⁷ Zhixing Shen ve Ömer Faruk Işık. "Çin'deki Türkoloji Çalışmaları". *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi* 60.2 (2020): 587-608.

“

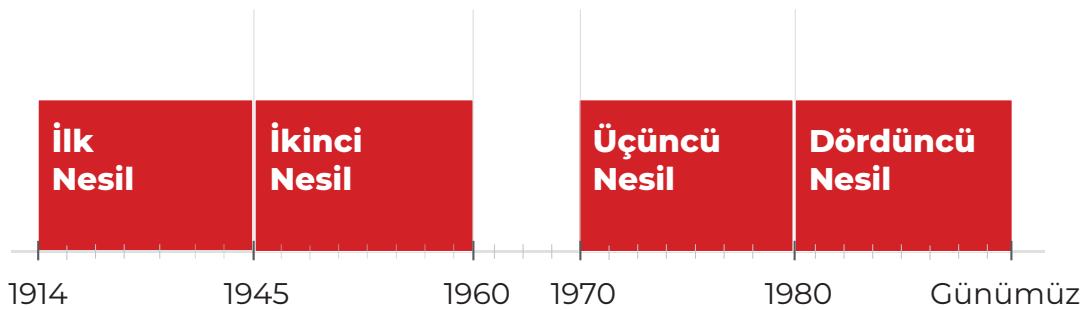
Japon akademisinin Türkoloji alanına olan ilgisi, geç Osmanlı dönemine kadar uzanmaktadır.

Türkologları hakkında kayda değer bir literatür vardır. Ancak, üniversiteler ve kurumlar düzeyinde yapılan faaliyetlere dair resmî sayfalarda beklentimizin altında veriler elde etmiş olmamız, Japonya'daki İngilizce kaynakların sınırlılığı ile açıklanabilir. Önde gelen Japon Türkologlardan Hayaşi Tooru ve Umemura Hiroşi, Japonya'daki Türkoloji çalışmalarının çoğunlukla Japonca yapılmasının, bu alandaki bilgilerin Japonya sınırları içinde kısıtlı kalmasına neden olduğunu belirtmişlerdir.⁸ Öte yandan açılması planlanan Türk-Japon Bilim ve Teknoloji Üniversitesinin de bu alana ciddi bir katkı sağlaması beklenmektedir.

Japonya'da Türkoloji çalışmalarının bu kadar erken başlamasının temel nedenlerinden biri, Altay dilleri teorisinin yarattığı meraktır. Bu teoriye göre, Türkçe ve Japoncanın

ortak bir kaynaktan türediği düşüncesi, özellikle Meiji döneminden itibaren Japon akademisinin ilgisini çekmiştir.⁹ 19. yüzyılın son çeyreğinde yoğunlaşan Osmanlı ve Japon imparatorlukları arasındaki dostane ilişkiler, Türkoloji çalışmalarının Japon akademisinde ilgi uyandırmasını etkileyen diğer bir sebep olmuştur. Ertuğrul Fırkateyni olayı ve Abdurreşid İbrahim gibi figürlerin Japonya'da yarattığı Türk imgesinin, Japon akademisinde bu alana olan ilgiyi artırdığı muhakkaktır. Özellikle II. Abdülhamid döneminde, hilafetin de etkisiyle Asya Müslümanları üzerinde bir yumuşak güç politikası geliştirilmesi, Japon akademisi ve politikasını etkilemiştir. Bu durum, Güney ve Güneydoğu Asya Müslümanları üzerinde benzer bir etki yaratmak isteyen Japonların neden Türkoloji çalışmalarına bu denli erken bir tarihte yönelmiş olduklarını göstermektedir. Japonya'daki Türkoloji alanının bu denli kadim olması nedeniyle, Japon Türkologları Tadashi Suzuki¹⁰ ve Nobuo Misawa¹¹ bu alanı belirli dönemlere ayırma ihtiyacı duymuştur. Bu dönemler; İlk Nesil (1914-1945), İkinci Nesil (1945-1960), Üçüncü Nesil (1970-1980)

Şekil 1. Japonya'da Türkoloji Çalışmalarının Evreleri

⁸ Hayaşi T. ve Umemura H. "Japonya'da Göktürkler ve Uygurlarla İlgili Olarak Japonca Yayınlanan Araştırmaların Bibliyografyası." *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten* 33, (1985): 211.

⁹ Klaus Röhrborn. "The Beginning of Turkish Philology and Linguistics in Japan". *Japan on the Silk Road*. Brill, (2017): 259-288.

¹⁰ Tadashi Suzuki. "From Central Asian Studies to Anatolian Studies a Century of Turkish Studies in Japan". *Orient* 38 (2003): 117-134.

¹¹ Nobuo Misawa. "Japonya'daki Türkoloji Araştırmaları: Anadolu Türkleri Üzerine Araştırmalar". *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 8.15 (2010): 453-472.

ve Dördüncü Nesil (1980'lerden sonra) olarak sınıflandırılmıştır.¹²

Her ne kadar Türkoloji alanı Japonya'da köklü bir geçmişe sahip olsa da bu alan daha çok öne çıkan bazı Japon Türkologlar etrafında gelişim göstermiş ve belirli merkezler veya enstitülerin çatısı altında toplanmamıştır. Japon Türkoloji camiasında öne çıkan birçok önemli isim bulunmaktadır; örneğin Rin Tetsu, Kakiuti Masahiro, Huzishiro Takashi, Kuribayashi Hiroshi, Sugawara Atsushi, Toru Horikawa ve Katsuji Fujimoto gibi akademisyenler bu alana katkıda bulunmuşlardır. Bu isimlerin çalışmalarını belirli birkaç kurum yerine çeşitli enstitü ve üniversitelerde sürdürmeleri, Türkoloji alanının Japonya'da geniş bir coğrafyaya yayılmasına katkı sağlamış; ancak bu durum, aynı zamanda Japon akademisinde bu alanın belirli isimler etrafında daralmasına da neden olmuştur.

Eltazarov Juliboy'a göre, "Japonya'da günümüzde Türk Dünyası'nın dili, edebiyatı, tarihi ve kültürü üzerine yapılan araştırmalar, yirmiden fazla üniversitedeki bölüm ve kürsü ile on beşten fazla araştırma merkezinde yürütülmektedir."¹³ Tokyo Üniversitesinden Kyoto ve Osaka Üniversitelerine kadar ülkenin önde gelen üniversitelerinde Türkoloji çalışmaları ciddi bir şekilde sürdürülmektedir. Bu kurumlarda yalnızca Türkçe eğitimi verilmekle kalmayıp Türk lehçeleri ve diğer alt Türk dilleri de öğretilmektedir. Örneğin, Osaka Üniversitesi Dünya Dilleri Okulu'nda (School of Foreign Studies) Türkiye Türkçesi birinci dil olarak, Uyгурca, Özbekçe ve Kazakça ise ikinci dil olarak zorunlu ve seçmeli dersler kapsamında öğretilmektedir.¹⁴

**Ertuğrul Fırkateyni olayı
ve Abdurreşid İbrahim gibi
figürlerin Japonya'da yarattığı
Türk imgesinin, Japon
akademisinde bu alana olan
ilgiyi artırdığı muhakkaktır.**

Osmanlı Türkçesinin de kapsamlı bir şekilde öğretildiği Japonya'daki Türkoloji bölümlerinde, Osmanlı Türkçesinde yazılmış eserlerin Japonca çevirileri ve orijinal katalogları titizlikle hazırlanmıştır.¹⁵ Osmanlı arşiv kaynaklarında araştırmalar yapan Japon Türkologlardan bazıları Kayako Hayashi, Jin Yonebayashi, Kozo İtani ve Hidemitsu Shintani gibi isimlerdir.¹⁶

Japonya'daki Türkoloji çalışmaları, yalnızca dil öğretimi ile sınırlı kalmayıp, Türk kültürü, medeniyeti ve tarihini geniş bir bakış açısıyla ele almaktadır. Bunun yanı sıra buradaki Türkoloji çalışmaları sadece üniversite veya enstitülerle de sınırlı kalmamıştır. Örneğin, 1926'da kurulan ve yüz yıllık bir geçmişi olan "Japon-Türk Cemiyeti" (日本・トルコ協会) Japonya ile Türkiye arasındaki kültürel alışveriş, ekonomik ilişki ve teknoloji iş birliğini ilerleterek iki ülkenin karşılıklı anlayış ve dostluk ilişkisini güçlendirmeyi amaçlamaktadır.¹⁷ Bu kapsamlı yaklaşım, Japonya'yı dünya çapında Türkoloji alanında ön sıralarda konumlandırmaktadır. Ayrıca, Japon Türkologların Osmanlı Türkçesine olan hâkimiyetleri ve bu alandaki arşiv çalışmaları, dikkat çekici bir özellik olarak öne çıkmaktadır. Sonuç olarak, ele aldığımız ülkeler arasında Türkoloji çalışmalarının hem kapsamı hem de tarihsel derinliği açısından

¹² Tadashi Suzuki, "From Central Asian Studies to Anatolian Studies a Century of Turkish Studies in Japan", *Orient* 38 (2003): 117-134. Ayrıca Bakınız; Nobuo Misawa, "Japonya'daki Türkoloji Araştırmaları: Anadolu Türkleri Üzerine Araştırmalar", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 8.15 (2010): 453-472.

¹³ Juliboy Elazarov, "Japonya'da Türkçenin araştırılması ve öğretimi meseleleri", *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi* 2.7 (2015): 73.

¹⁴ Elazarov (2015): 75.

¹⁵ Tadashi Suzuki, "From Central Asian Studies to Anatolian Studies a Century of Turkish Studies in Japan", *Orient* 38 (2003):

¹⁶ Nobuo Misawa, "Japonya'daki Türkoloji Araştırmaları: Anadolu Türkleri Üzerine Araştırmalar", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* 8.15 (2010): 457-459.

¹⁷ http://www.tkjs.jp/program_event/

Japonya, en önemli yerlerden birini işgal etmektedir. Ancak, diğer ülkelerde olduğu gibi Türkoloji çalışmalarının belirli kurumlar etrafında gelişmemesi ve çoğunlukla bireyler tarafından yürütülmesi, bu alanın sistematik olarak ilerleyememesine yol açan bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

2.3 Güney Kore

Güney Kore'deki Türkoloji çalışmaları, Japonya ve Çin'e kıyasla daha dar bir alanda faaliyet göstermektedir. Ancak, bu bağlamda Güney Kore'deki Hankuk Üniversitesi bünyesindeki Türkoloji Enstitüsü gerek akademik personel, gerek eğitim müfredatı, gerekse faaliyetleri bakımından ele aldığımız kurumlar bazında en gelişmiş Türkoloji bölümü olarak öne çıkmaktadır. Mart 1973 tarihinde Seul'daki Hankuk Üniversitesi

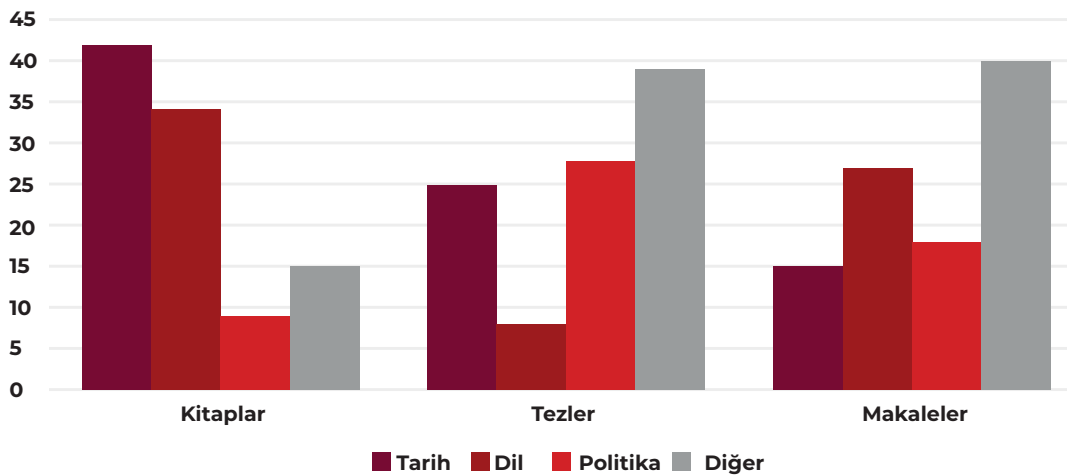
kampüsünde kurulan Türkoloji Enstitüsü, günümüzde Doğu Dilleri Fakültesi bünyesinde Türkçe-Azerice bölümü olarak eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam etmektedir. 2024 yılı itibarıyla bölümde toplam altı profesör ve beş misafir akademisyen görev yapmaktadır. Bölüm akademisyenlerinin tamamı lisans veya lisansüstü eğitimlerini Ankara'daki çeşitli üniversitelerde tamamlamıştır. Bölümün resmî internet sayfasına göre, bölüm bugüne kadar 700'ün üzerinde mezun vermiş, mezunlarının ülkenin önemli kurumlarında çalıştıklarını belirtmektedir. Ayrıca, bölümün Türk tarihinden modern Türk diplomasisine kadar geniş bir yelpazede eğitim verdiği bilgisi de bölümün resmî sayfasında yer almaktadır.¹⁸

Bu bölümün mezun sayısında yaşanan ciddi artışın yanı sıra Güney Kore genelinde Türkiye üzerine yazılmış kitap ve tezlerde de gözle görülür bir artış olduğu tespit edilmiştir. Güney Kore'de Türkiye üzerine yazılan eserler incelendiğinde, en büyük ilginin Osmanlı tarihi üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Türkoloji alanında hazırlanan kitapların konu kategorileri genellikle tarih, dil, politika, kültür, edebiyat ve din etrafında

“

Güney Kore'de Türkiye üzerine yazılan eserler incelendiğinde, en büyük ilginin Osmanlı tarihi üzerine yoğunlaştığı görülmektedir.

Grafik 1. 1970-2014 Yılları Arasında Güney Kore'de Türkiye Üzerine Hazırlanmış Eserlerin Alan Dağılımları ¹⁹

¹⁸ https://turkazeri.hufs.ac.kr/turkazeri/m01_s01.do

¹⁹ Tablo ile ilgili veriler için bakınız; "Trends in Turkish studies in Korea." (2016).

Görsel 2. Hankuk Üniversitesi, Türkoloji Bölümü 50. Yıl Etkinliği (2023)²²

yoğunlaşmaktadır. Bu eserlerin %42'si Türk tarihi, %34'ü Türk dili ve %9'u Türk dış politikasına dair konuları kapsamaktadır; diğer alanlardaki oranlar ise daha düşüktür. Kitapların basım yılları incelendiğinde, 2000'li yılların başında başlayan bu ilginin günümüze kadar sürdüğü gözlemlenmektedir.²⁰

1970 ile 2014 yılları arasında Türkiye ile ilgili hazırlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerine bakıldığında, toplamda 51 adet tez tespit edilmiştir. Bu tezlerden 47'si yüksek lisans, 4'ü ise doktora tezidir. Güney Kore'de hazırlanmış bu tezlerin konu dağılımında, Türkiye politikası %28 oranında bir paya sahipken, tarih ve sanat alanındaki tezler %25 oranıyla ikinci sıradadır. Türk toplum ve kültürü üzerine yazılmış tezler %15 oranında yer almakta olup, Türk dili alanındaki tezler ise %8 oranıyla takip edilmektedir. 1970-2001 yılları arasında yalnızca 10 tez hazırlanmışken, 2001-2014 döneminde bu sayı 41'e çıkmıştır.²² Bu veriler, son yıllarda Güney

Kore'de Türkiye üzerine artan akademik ilgiyi göstermektedir. 2024 itibarıyla, Güney Kore'de Türkiye üzerine hazırlanmış lisansüstü tez sayısının 100'ü aştığı tahmin edilmektedir.

Güney Kore'de Türkoloji üzerine hazırlanmış araştırma makaleleri incelendiğinde, bazı önemli farklılıklar dikkat çekmektedir. 2015 yılına kadar, Güney Kore menşeli akademik dergilerde Türkiye ile ilgili 300'ün üzerinde makale yayımlanmıştır. Tez ve kitaplarda yapılan konu dağılımı ile benzer şekilde, araştırma makalelerindeki konu dağılımları da şu şekildedir: Türkoloji alanındaki makalelerin %18'i Türk dış politikası, %17'si Türk edebiyatı, %16'sı Türk toplum ve kültürü, %16'sı Türk ekonomisi, %15'i Türk tarihi ve sanatı, %10'u Türk dili ve %7'si ise Türk inancı ve dini üzerine odaklanmıştır.²³

Genel olarak, eldeki veriler, Güney Kore'de Türkoloji üzerine hazırlanan makaleler, kitaplar ve tezlerin neredeyse tamamının

²⁰ A. Lee Nan ve Dae-Sung Kim. "Trends in Turkish studies in Korea". *Bilig* 77 (2016): 275-278.

²¹ https://turkazeri.hufs.ac.kr/turkazeri/m06_s02.do?enc=Zm5jdDF8QEB8JTJGYmJzJTJGdHVya2F6ZXJpJTJGNTU3JTJG-MTQ0NTQwJTJGYXJ0Y2xWaWV3LmRvJTNGcGFuZSUzRDEIMjZzcmluQ29sdW1uJTNEJTI2c3JjaFdyZCUzRCUyN-mJic0NsU2VxJTNEJTI2YmJzT3BlbldyZFNlcSUzRCUyNnJnc0JnbmRIU3RyJTNEJTI2cmdzRW5kZGVtdHlM0QIMjZpc-1ZpZXNaW5lJTNEZmFsc2UIMjZwYXNzd29yZCUzRCUyNg%3D%3D

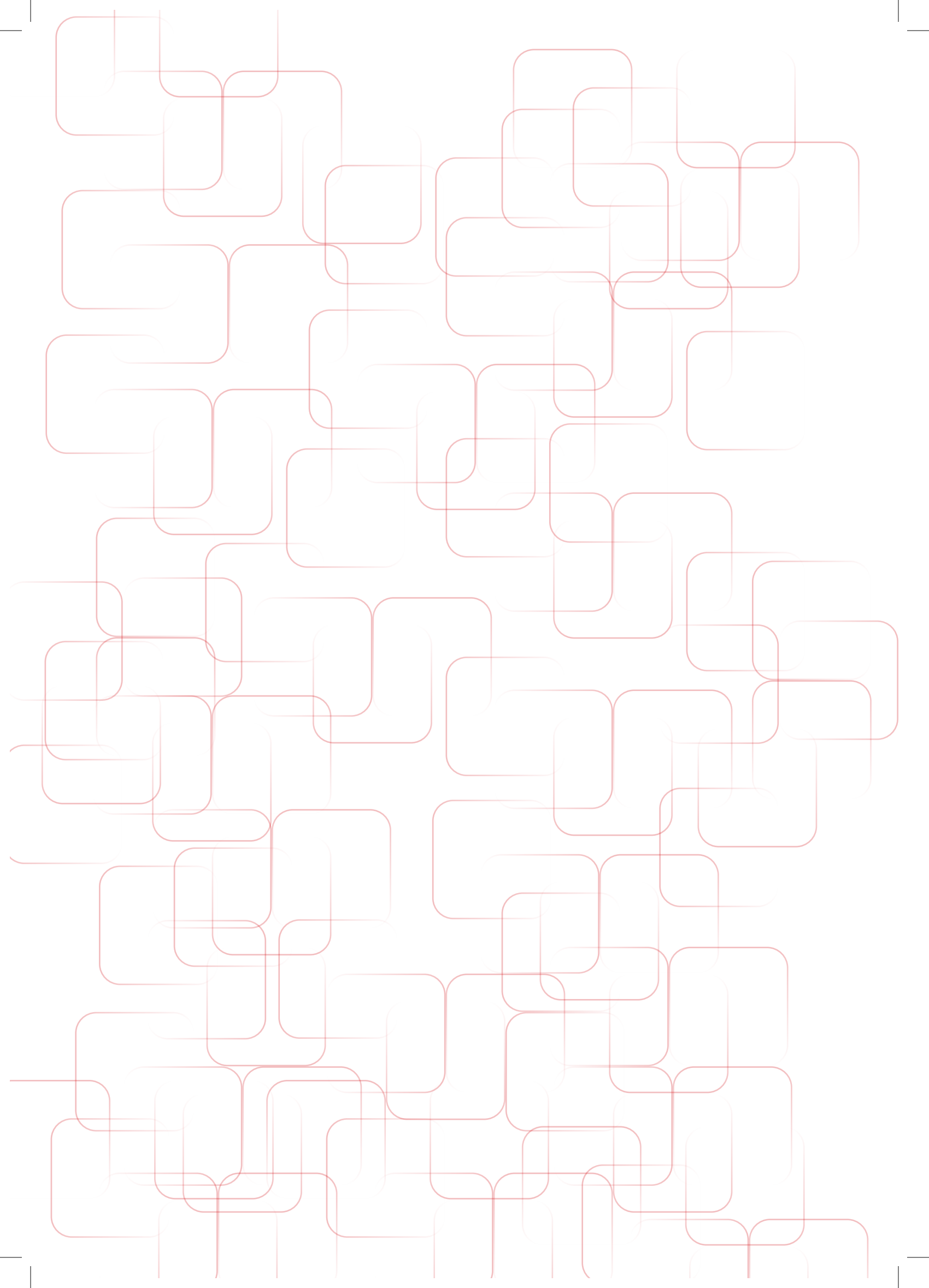
²² A. Lee Nan ve Dae-Sung Kim. "Trends in Turkish studies in Korea". *Bilig* 77 (2016): 278-281.

²³ A. Lee Nan ve Dae-Sung Kim. "Trends in Turkish studies in Korea". *Bilig* 77 (2016): 282.

sosyal bilimler alanında gerçekleştirildiğini göstermektedir. Veriler 1970-2015 yıllarını kapsasa da yüzdelik dilimlerde sunulan sonuçlar, bu oranların önemli ölçüde değişmediğini göstermektedir. 1970'li yılların başında artan Türkoloji çalışmalarının en önemli sebeplerinden biri, Türkiye'nin bir NATO üyesi olarak Kore Savaşı'nda gösterdiği fedakârlıklardır. Güney Kore'de

Hankuk Üniversitesi dışında, Seul Milli Üniversitesi (*Seoul National University*) zaman zaman Türkçe programlar açmış olsa da bu programlar süreklilik göstermemiştir. Hankuk Üniversitesindeki Türkçe Bölümü, bu yıl 52. yılını doldurmuş olup Güney Kore'de Türkoloji çalışmalarına en fazla katkı yapan kurum olarak öne çıkmaktadır.

3. GÜNEY ASYA

GÜNEY ASYA

Güney Asya'da incelenen toplam altı ülke arasında Türkoloji çalışmaları açısından üzerinde durulmaya değer ülkeler yalnızca Pakistan ve Hindistan'dır. Coğrafi olarak, bu ülkeler Türk dünyasına en yakın bölgeler arasında yer almaktadır. Türk dünyasının Güney Asya Müslümanları ile olan tarihî ilişkileri ve bölge halkının ortak kültürel unsurları gibi faktörler dikkate alındığında bu bölgede Türkoloji çalışmalarının Pakistan ve Hindistan'da yoğun olduğu görülmektedir.

Güney Asya'daki Müslüman topluluklar arasında Urdu, Peştü ve Beluçlar gibi birçok grubun Türk dünyası ile ilgili olumlu bir imaja sahip olduğu açıktır. Ancak, yaptığımız araştırma ve analizler, bu olumlu imaja rağmen Pakistan ve Hindistan'da Türkoloji üzerine yapılan çalışmaların oldukça sınırlı olduğunu göstermiştir. Özellikle Hindistan özelinde, Türkoloji çalışmalarının bu pozitif imaja rağmen neden beklentilerin altında kaldığı ileri bir incelemeye tabi tutulacaktır.

3.1 Pakistan

Pakistan, coğrafi konumu ve kültürel benzerlikleri açısından Türk dünyasına en yakın ülkeler arasında yer almaktadır. Pakistan özelinde, Türkoloji alanında dikkati çeken ilk kurum, dil eğitimi konusunda Pakistan'ın en iyisi ve dünya çapında ilk 250 üniversite arasında yer alan Ulusal Modern Diller Üniversitesi (*National University of Modern Languages*)'dir.²⁴ Üniversite bünyesinde Türkçe dâhil toplam 16 farklı dil eğitimi verilmektedir. 1973 yılında kurulmuş olan Türkçe Çalışmaları Bölümü, son yıllarda

Türkçe dil eğitiminin yanı sıra Türk kültürü ve tarihi dersleri de sunmaktadır. Üniversitedeki Türkçe bölümü, toplam beş akademisyeni ile faaliyet göstermekte olup, akademisyenlerin ya Türkiye'de eğitim aldıkları ya da Pakistan'daki bu bölümden mezun oldukları anlaşılmaktadır.²⁵

Türkçe Eğitimi Bölümü, dört yıllık bir eğitim süreci sunmakta olup Türkoloji ile ilgili toplam 138 kredilik müfredatta 46 ders bulunmaktadır. Bölüm, standart eğitim programının yanı sıra dışarıdan Türkçe eğitimi almak isteyenler için ayrıca kurs programları da sunmaktadır.²⁶ Ayrıca, 60 kredilik ve 1,5 yıl süren Türkçe tercümanlık sertifikası programı da mevcuttur.

Dil Fakültesi bünyesinde toplam 16 farklı dil ve ülkeye yönelik bölümlerde eğitim verilmektedir. Türkçe Çalışmaları Bölümünün, fakülte'deki en az akademisyenin istihdam edildiği bölümlerden biri olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin, İngilizce bölümünde otuz, Çince bölümünde yirmi dokuz, Urduca bölümünde yirmi üç, Arapça bölümünde yirmi bir, Almanca bölümünde on bir, Farsça bölümünde on, İspanyolca bölümünde sekiz, Japonca ve Fransızca bölümlerinde ise altışar akademisyen bulunurken, Türkçe bölümünde yalnızca beş akademisyen istihdam edilmektedir.²⁷

Pakistan'da dikkati çeken bir diğer kurum, ülkede geniş bir ağa yayılan Maarif Okullarıdır. Ancak, Türkiye merkezli bir kuruluş olması nedeniyle bu çalışmanın kapsamı dışındadır. Maarif Okulları,

²⁴ <https://www.topuniversities.com/university-subject-rankings/modern-languages?countries=pk>

²⁵ <https://www.numl.edu.pk/departments/186>

²⁶ <https://www.numl.edu.pk/departments/186>

²⁷ <https://www.numl.edu.pk/faculties/Faculty%20of%20Languages>

Tablo 3. Pakistan'daki Ulusal Modern Diller Üniversitesi Bölüm ve Akademik Personel Bilgileri

Bölüm Adı	Akademik Personel Sayısı
İngilizce	30
Çince	29
Urduca	23
Arapça	21
Almanca	11
Farsça	10
İspanyolca	8
Japonca	6
Fransızca	6
Türkçe	5
Rusça	4

Pakistan'ın 10 farklı şehrinde toplam 23 kampüste eğitim vermektedir.²⁸ Türkçe eğitimi de sunan bu okullar, iki ülke arasında bir köprü işlevi görmektedir. Ancak, bu kurumların Türkiye merkezli kurumlar olması sebebiyle bu bölümde ele alınması uygun olmayacağından detaylı bir incelemeye tabi tutulmamıştır.

3.2 Hindistan

Günümüzde dünyanın en kalabalık ülkesi olan Hindistan, birçok üniversiteye ev sahipliği yapmaktadır. Hindistan'daki Türkoloji çalışmaları yalnızca birkaç üniversitede rastlanmakta olup, bunlardan birinin kapanmış olduğu ve diğerlerinin de fakültede yalnızca birkaç ders sunmakla yetindiği anlaşılmaktadır. Son yıllarda Yunus Emre Enstitüsü ülkede açılmış olsa da etki alanının sadece başkent Yeni Delhi ile sınırlı kaldığı anlaşılmaktadır.

Hindistan'daki Türkoloji çalışmalarının mevcut durumunu araştırdığımızda, resmi internet sitelerinde kısıtlı bir veri ile karşılaşmıştır. İncelenen kurumlar arasında en kapsamlı bilgiye, Hindistan'ın başkenti Yeni Delhi'de bulunan Jamia Millia Islamia Üniversitesinin Dil ve Beşerî Bilimler Fakültesi çatısı altında kurulan Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünden ulaşılmıştır. Bu bölüm, toplam 72 krediden oluşan bir müfredata sahip olup, 6 dönem boyunca Türkçe dersleri sunmaktadır. Ayrıca, 200'den fazla öğrenci, Yunus Emre Enstitüsünün desteğiyle bu kurumdaki Türkoloji alanında eğitim görmektedir. Ders programları incelendiğinde, ağırlığın Türkçe eğitime verildiği ve bunun yanı sıra Türk tarihi ve Osmanlı Türkçesi derslerinin de yer aldığı görülmüştür.²⁹

Türkiye Cumhuriyeti Hindistan Büyükelçiliğinin resmî sosyal medya hesabında, bölümde 200'den fazla öğrencinin aktif olarak eğitim aldığı belirtilmiş olmakla birlikte günümüzde bölümün aktif olmadığı görülmektedir.³⁰ Bölümün yakın bir tarihte kapatıldığı anlaşılmakla beraber, bölüm öğrencilerine Yunus Emre Enstitüsü tarafından 2019 yılında düzenlenen bir iftar programı ile ilgili haberler de bu durumu desteklemektedir.³¹ 2016 yılında Yunus Emre Enstitüsü ve Jamia Millia Islamia Üniversitesi arasında imzalanan iş birliği anlaşması çerçevesinde Türk dili ve tarihi alanında eğitimlerin artırılması ve karşılıklı iş birliğini içeren anlaşmanın detayları ekte mevcuttur.³²

Hindistan'da dil ve bölge çalışmaları alanında adından sıkça söz ettiren bir diğer kurum, başkent Yeni Delhi'de bulunan Jawaharlal Nehru Üniversitesidir. Bu üniversite bünyesinde birçok bölge ve dil üzerine çalışmalar yapılmaktadır. Dil ve Kültür Çalışmaları Fakültesi bünyesinde Avrupa

²⁸ <https://pk.maarifschool.org/>

²⁹ https://jmi.ac.in/upload/programme/cs_fhl_ba_turkish.pdf

³⁰ https://twitter.com/TC_YeniDelhiBE/status/1458039312843378690

³¹ <https://www.yee.org.tr/en/news/turkology-students-india-meet-fast-breaking-dinner>

³² https://jmi.ac.in/upload/mou/mou_jmi_yunus-emre-institute_2016aug9.pdf

dillerinden Asya dillerine kadar geniş bir bölüm ağı bulunmaktadır. Fars ve Orta Asya Çalışmaları bölümü altında Türkoloji çalışmalarına dair bazı faaliyetlerin yapıldığı gözlemlenmiştir, ancak bu bilgilerin kısıtlı olduğu belirtilmelidir.³³ Bölümde, Farsça ve Peştü dilleri olarak iki farklı programda eğitim verilmektedir ve Türk dili ile kültürü üzerine dersler sunulmaktadır.³⁴ Bu üniversitenin geçmiş yıllarda Türkoloji alanında daha etkin

olduğu, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde 2014 senesinde yazılmış bir yüksek lisans tezi ile ortaya konmuştur.³⁵ Son olarak ele aldığımız üniversite, Hindistan'ın köklü üniversitelerinden biri olan Aligarh Müslüman Üniversitesi'dir. Sosyal Bilimler Fakültesi bünyesinde bir Türkçe sertifika programı bulunmaktadır.³⁶

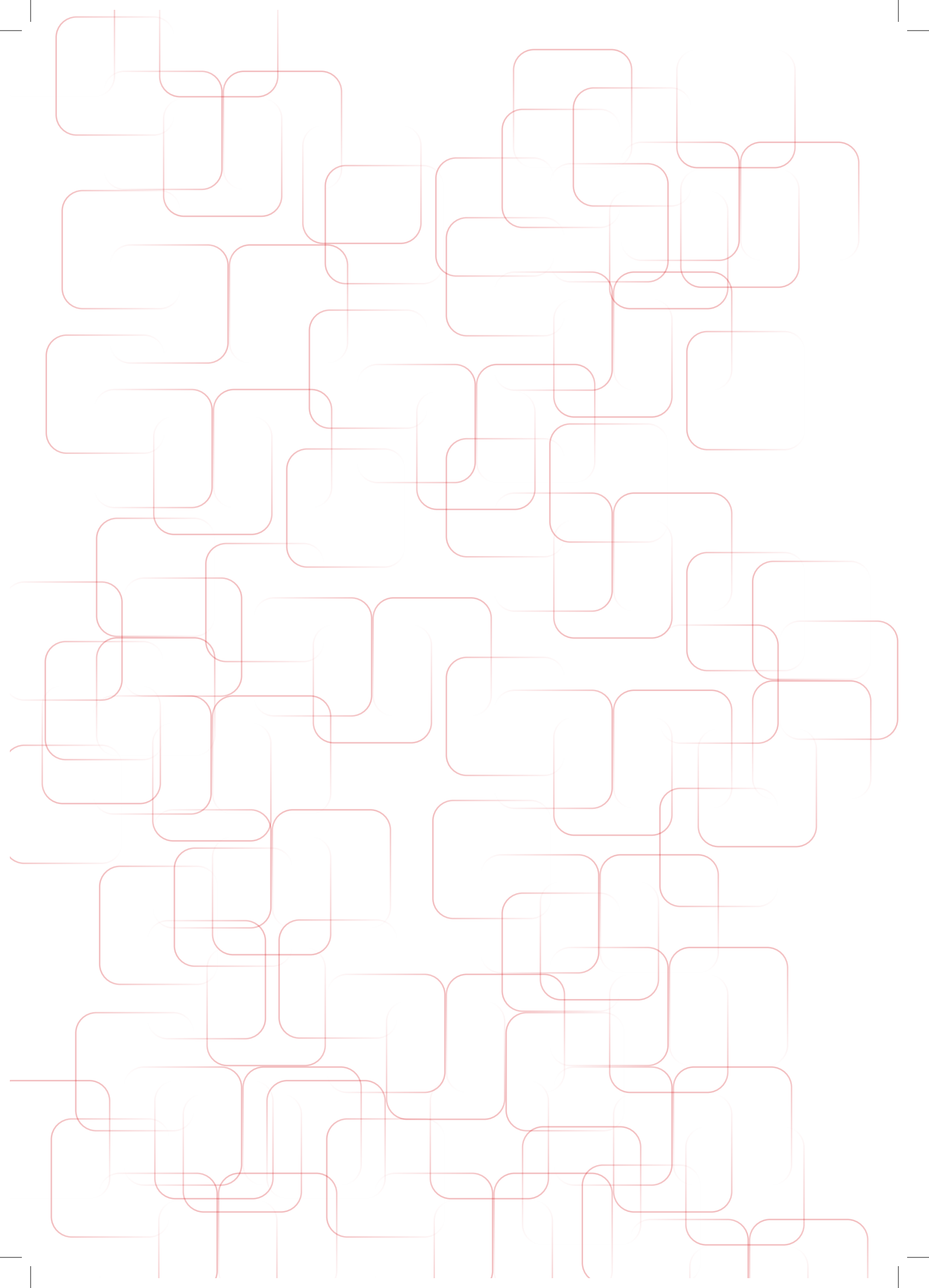
³³ <https://jnu.ac.in/slcs/cpcas>

³⁴ https://www.jnu.ac.in/sites/default/files/slcs/BA_Tool_OptionalCourses_MS2023.pdf

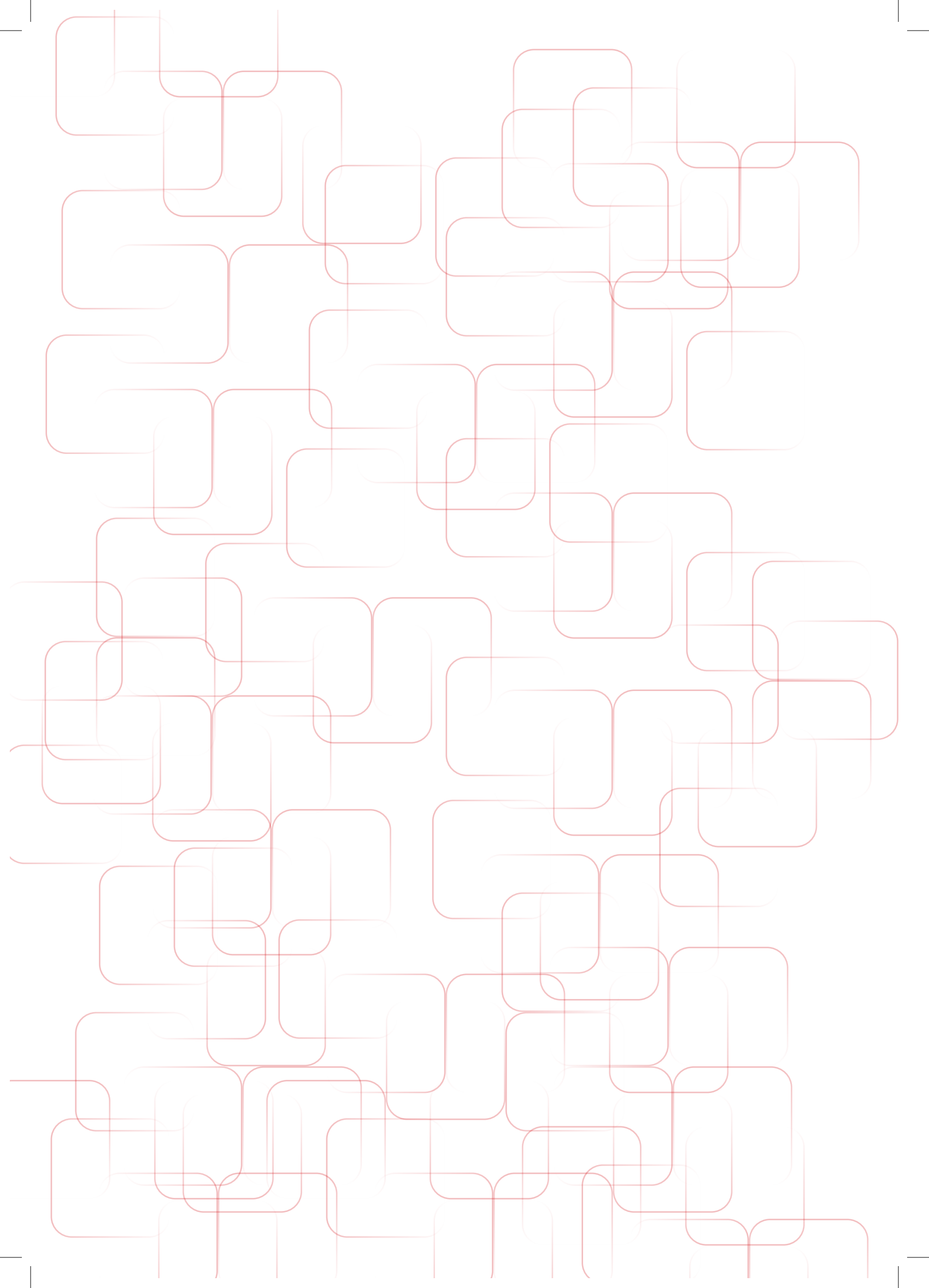
³⁵ Quabiz Mohammad, "Jawaharlal Nehru University Students' Turkish Language Learning Strategies as a Foreign Language" Yüksek Lisans Tezi, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, (2014).

³⁶ <https://amu.ac.in/faculties/faculty-of-social-sciences>

4. GÜNEYDOĞU ASYA

GÜNEYDOĞU ASYA

Güneydoğu Asya bölgesinde gerçekleştirdiğimiz detaylı çalışmalar sonucunda, Türkoloji çalışmalarına dair önemli bulgulara ulaşabildiğimiz ülkeler Malezya, Tayland ve Endonezya olarak belirlenmiştir. Filipinler, Kamboçya, Vietnam, Burma ve Singapur gibi diğer Güneydoğu Asya ülkeleri de incelenmiş olup, bu ülkelerde Türkoloji alanında kayda değer bir çalışma bulunamamıştır. Bölgenin en büyük ve kalabalık ülkesi olan Endonezya, ikili ilişkilerimizin en güçlü olduğu ülke olan Malezya ve bir turizm merkezi olarak öne çıkan Tayland, Güneydoğu Asya’da derinlemesine incelenen ülkeler arasında yer almıştır.

Bu bağlamda, 1990’lı yıllardan itibaren Türk öğrenci ve akademisyenlerinin sıklıkla tercih ettiği Malezya’ya ayrı bir önem atfedilmiştir. Ancak, tıpkı Pakistan ve Hindistan’daki durum gibi, Endonezya’da da Türkoloji çalışmalarının beklentilerin altında kaldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, bu iki ülkeye nazaran tarihi ve kültürel bağlarımızın en zayıf olduğu ülkelerden biri olan Tayland’daki Türkoloji çalışmalarının tatmin edici olması, araştırmamızın bulguları arasında dikkat çeken bir durum olmuştur.

4.1 Malezya

Malezya’nın, Güneydoğu Asya ülkeleri arasında Türkiye ile en iyi ilişkilere sahip ülke olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle 15 Temmuz darbe girişiminin ardından Malezya’nın Türkiye hükümetinin yanında durması ve destek vermesi, Türkiye ve Malezya ile ilişkilerini daha da güçlendirmiştir. Bu bağlamda, 2016 yılında

faaliyete geçen Osmanlı-Malay Dünyası Merkezi en dikkat çekici örnektir.

1990’lardan itibaren, Türkiye’den gerek öğrenci gerekse akademisyen olarak yüzlerce kişinin Malezya Uluslararası İslam Üniversitesine eğitim amacıyla gittiği bilinmektedir. Ancak 2016 yılına kadar iki ülke arasındaki ilişkileri, kültürleri veya dilleri inceleyen bir kurum oluşturulmamıştır. Nihayet, 2016 yılında Malezya İslam Üniversitesi (IIUM) bünyesindeki İslam Düşünce ve Medeniyeti Enstitüsü (ISTAC) çatısı altında kurulan “Center for Malay World and Ottoman Studies” (Malay Dünyası ve Osmanlı Çalışmaları Merkezi) faaliyete geçmiştir. Kısa bir süre sonra İstanbul’daki Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi bünyesinde bu merkezin İstanbul şubesi açılmıştır.

Ciddi beklentilerle kurulan bu iki kurum, kısa bir süre sonra pasif hâle gelmiş ve birkaç yıl sonra Kuala Lumpur’daki merkez ile İstanbul’daki şubesi kapatılmıştır.

Tıpkı Osmanlı-Malay Dünyası Merkezi gibi, aynı yıllarda İstanbul’daki İbn Haldun Üniversitesi ile Malezya’nın Kedah eyaletinde bulunan Al-Bukhari International University arasında yapılan bir anlaşma neticesinde, her yıl Türkiye’den yüzlerce öğrencinin Malezya’daki bu üniversiteye getirilerek belirli bir dönem eğitim almaları planlanmıştır.³⁷ Sonraki yıllarda TÜGVA bünyesinde her dönem yüzlerce Türk öğrenci, dil öğrenme amacıyla Malezya’nın Alor Setar şehrindeki bu kampüse getirilmiştir. 2017-2018 yılları arasında, bu üniversitenin rektörlüğünü ise bir dönem İbn Haldun Üniversitesi

³⁷ <https://www.dailysabah.com/education/2017/05/07/turkeys-ibn-haldun-malaysias-international-al-bukhary-universities-partner-up>

Görsel 3. Center for Malay World and Ottoman Studies, Istac, Kuala Lumpur

akademisyenlerinden olan Prof. Dr. Serdar Demirel üstlenmiştir.³⁸

Bu yıllarda Malezya'da artan Türkiye ve Türkçe çalışmaları ne yazık ki uzun soluklu olamamıştır. Bu durumun nedenlerini kesin olarak belirlemek zordur. Nitekim yukarıda bahsedilen projeler de tıpkı önceki projeler gibi kısa bir süre sonra askıya alınmıştır. Günümüzde, Malezya'da Yunus Emre Enstitüsü haricinde Türkoloji çalışmalarına yönelik faaliyet yürüten bir kurum bulunmamaktadır. Zaman zaman Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi bünyesindeki Dil Merkezi'nde (CELPAD) Türkçe kursları açılmakta, ancak bu kurslar da uzun soluklu olamamaktadır. Bu örnekler, Malezya'da Türkoloji çalışmalarına yönelik bir potansiyelin var olduğunu, ancak bu potansiyelin sürdürülebilir bir şekilde değerlendirilemediğini göstermektedir.

4.2 Tayland

Tayland, Güneydoğu Asya'da Malezya ve Endonezya'ya nazaran kültürel açısından Türkiye'ye daha uzak bir ülkedir. Ancak, çoğunluğunun Müslüman olduğu Güney

Tayland'dan (Pattani ve Satun Bölgeleri) Türkiye'ye eğitim almaya gelen çok sayıda öğrenci bulunmaktadır. Birçoğu Türkiye merkezli burslar ile gelen bu öğrencilerin, ülkelerine döndüklerinde Türkoloji çalışmaları noktasında Endonezya veya Malezya ile kıyaslandığında daha fazla çalışma yapmaları dikkat çekicidir. Belki de bu durum, ülkelerinde Müslüman azınlık olmanın getirdiği kolektif yaşam tarzının bir yansımasıdır. Budist bir yönetim altında yaşayan bölge Müslümanları, çocuklarının Mısır, Suudi Arabistan veya Türkiye'de eğitim almalarını tercih etmektedir.

Tayland'da Türkoloji çalışmaları yapan en önemli kurum, Prens Songkla Üniversitesi (Prince of Songkla University) bünyesinde faaliyet gösteren Türkçe Çalışmaları Merkezidir.³⁹ Türkiye mezunu akademisyenlerin çabalarıyla kurulan bu merkez, üniversitenin Pattani kampüsünde yer almaktadır. 2013 yılından bu yana birçok program organize eden merkez, Türk dünyası ile ilgili seminerler düzenlemekte, bölge halkına Türkçe öğreten kurslar verilmekte ve bölge öğrencilerinin Türkiye'de eğitim alması için danışmanlık hizmetleri sunmaktadır.⁴⁰

³⁸ <https://fs.ihu.edu.tr/cv/academics/659e880f3defc-serdar-demirel-cv-eng-ihu-pdf.pdf>

³⁹ Prens Songkla Üniversitesi, QS ve Times Higher Education'a göre Tayland'ın en iyi on üniversitesi arasındadır.

⁴⁰ https://app.polsci.psu.ac.th/www2/Turkish_StudiesCenter.php?language=eng&TypeNo=T001&SubNo=S027

Bu merkezin en önemli destekçileri, Patani bölgesindeki Müslüman yerel idarecilerdir. Ancak son zamanlarda, ekonomik ve idari sebeplerden dolayı merkezin zor günler geçirdiği bilinmektedir. Türkiye’den yeterli destek alamamaları ve faaliyet alanlarının kısıtlı olması nedeniyle, merkezin kapatılma ihtimali bulunduğu tarafımıza bildirilmiştir.

4.3 Endonezya

Kalabalık nüfusuna ve bu nüfustaki pozitif Türkiye algısına rağmen Endonezya’da Türkiye üzerine çalışma yapan ciddi bir kurumun varlığı tespit edilememiştir. Türkiye menşeli bazı dinî grup ve cemaatlerin faaliyetleri haricinde, Endonezya’da Türkoloji alanında faaliyet gösteren resmî hiçbir kurum bulunmamaktadır. 17.500’den fazla adadan oluşan ve yaklaşık 300 milyonluk nüfusuyla dünyanın en kalabalık İslam ülkesi ve en hızlı büyüyen ekonomileri arasında yer alan Endonezya’da, Türkoloji çalışmalarına yönelik herhangi bir kurumun olmaması, mutlaka birtakım sebeplerle açıklanmalıdır. Yunus Emre Enstitüsü dahi Endonezya’daki ilk şubesini çok değil, bir yıl önce başkent Cakarta’da açabilmiştir.⁴¹ Gerek YTB bursu gerekse kendi imkânlarıyla Türkiye’de eğitim alan binlerce Endonezyalı öğrencinin, ülkelerine döndüklerinde neden bir kurum bünyesinde faaliyet gösteremedikleri çalışılması gereken bir alan olarak görülmektedir.

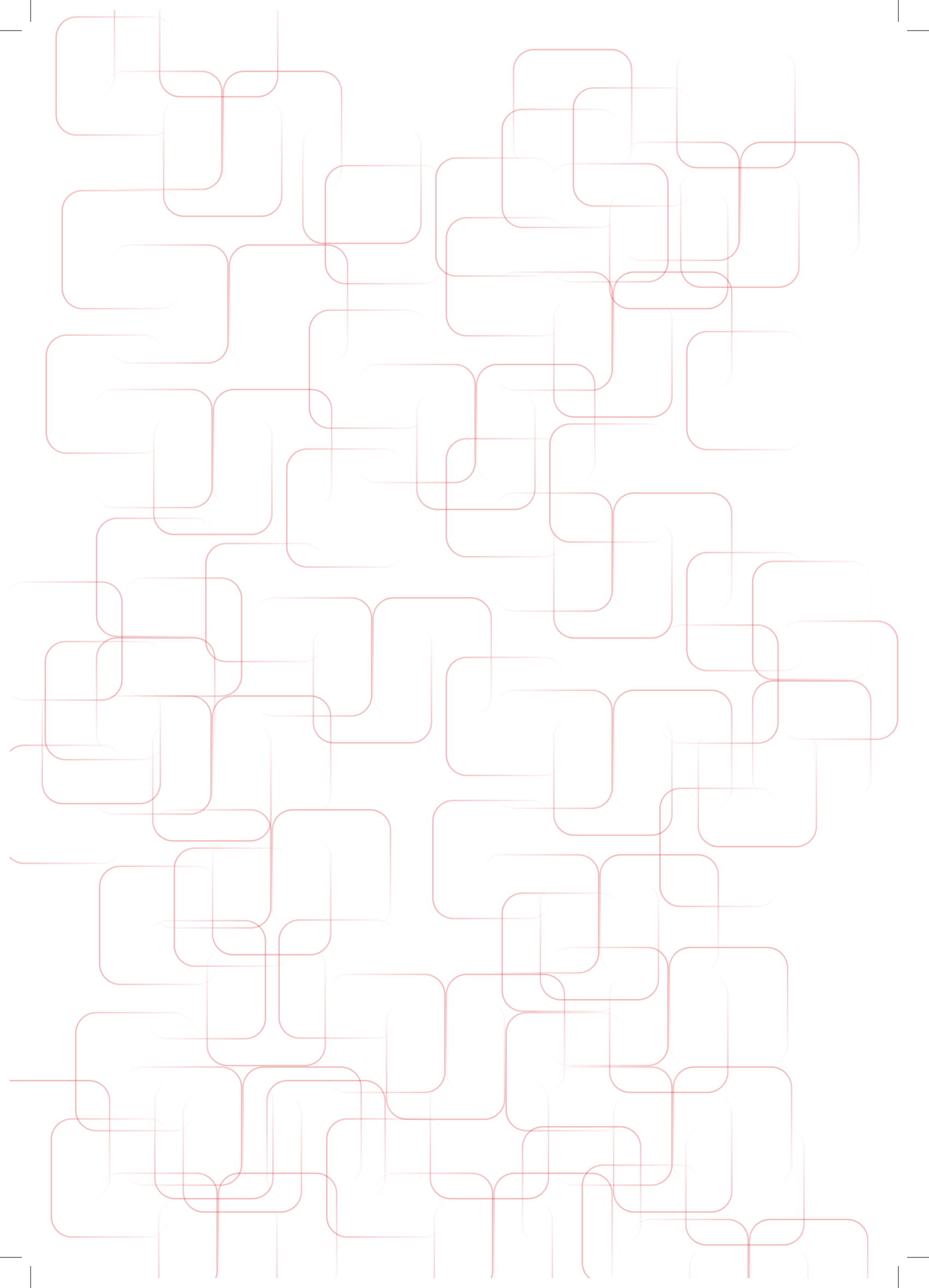
Tayland’da Türkoloji çalışmaları yapan en önemli kurum, Prens Songkla Üniversitesi (Prince of Songkla University) bünyesinde faaliyet gösteren Türkçe Çalışmaları Merkezidir. Türkiye mezunu akademisyenlerin çabalarıyla kurulan bu merkez, üniversitenin Pattani kampüsünde yer almaktadır.

Nisan 2024’te Türkiye Cumhuriyeti’nin Cakarta Büyükelçisi Talip Küçükcan’ın katıldığı bir toplantıda, kısa bir süre içinde Endonezya’nın en büyük üniversitesi olan *Universitas Indonesia* bünyesinde bir Türkoloji merkezinin açılacağı müjdesini vermiştir.⁴² Küçükcan, Endonezya Yükseköğretim, Bilim ve Teknoloji Bakanı Brian Yulianto’nun, ülkede bir Türkoloji bölümü açılması hususunda yaptığı görüşmeler uluslararası basında da haber olmuştur.⁴³ Böylelikle, adı geçen bu kurum, Endonezya’da açılacak ilk Türkoloji merkezi olma özelliğini taşıyacaktır. Türkoloji alanında yapılacak bu yeni girişim, Endonezya ile Türkiye arasındaki akademik ve kültürel ilişkileri daha da güçlendirecek ve bu alandaki bilgi birikimini artıracaktır. Ayrıca, Endonezya’nın Türkoloji çalışmalarına olan ilgisinin artması, bölgedeki diğer akademik kurumları da benzer girişimlerde bulunmaya teşvik edebilir.

⁴¹ <https://www.yee.org.tr/tr/haber/yunus-emre-enstitusunun-endonezyadaki-yurt-disi-temsilciliginin-acilisi-gerceklestirildi>

⁴² Talip Küçükcan. “Endonezya’ya Yönelik Ticaret ve Yatırım Fırsatları” Konferans: *İstanbul Ticaret Odası*, 24 Nisan 2024.

⁴³ https://www.aa.com.tr/tr/gundem/endonezyada-turkoloji-bolumu-ve-teknofest-icin-ilk-adim/3493148?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR0pSzDskuR4q1JBq4jWzcUs7LEurtJknaApQwERpXW9_IUVJsHph7VD3Cw_aem_B20AyuTfq-wPJFbS0mM0Wg#

SONUÇ

SONUÇ

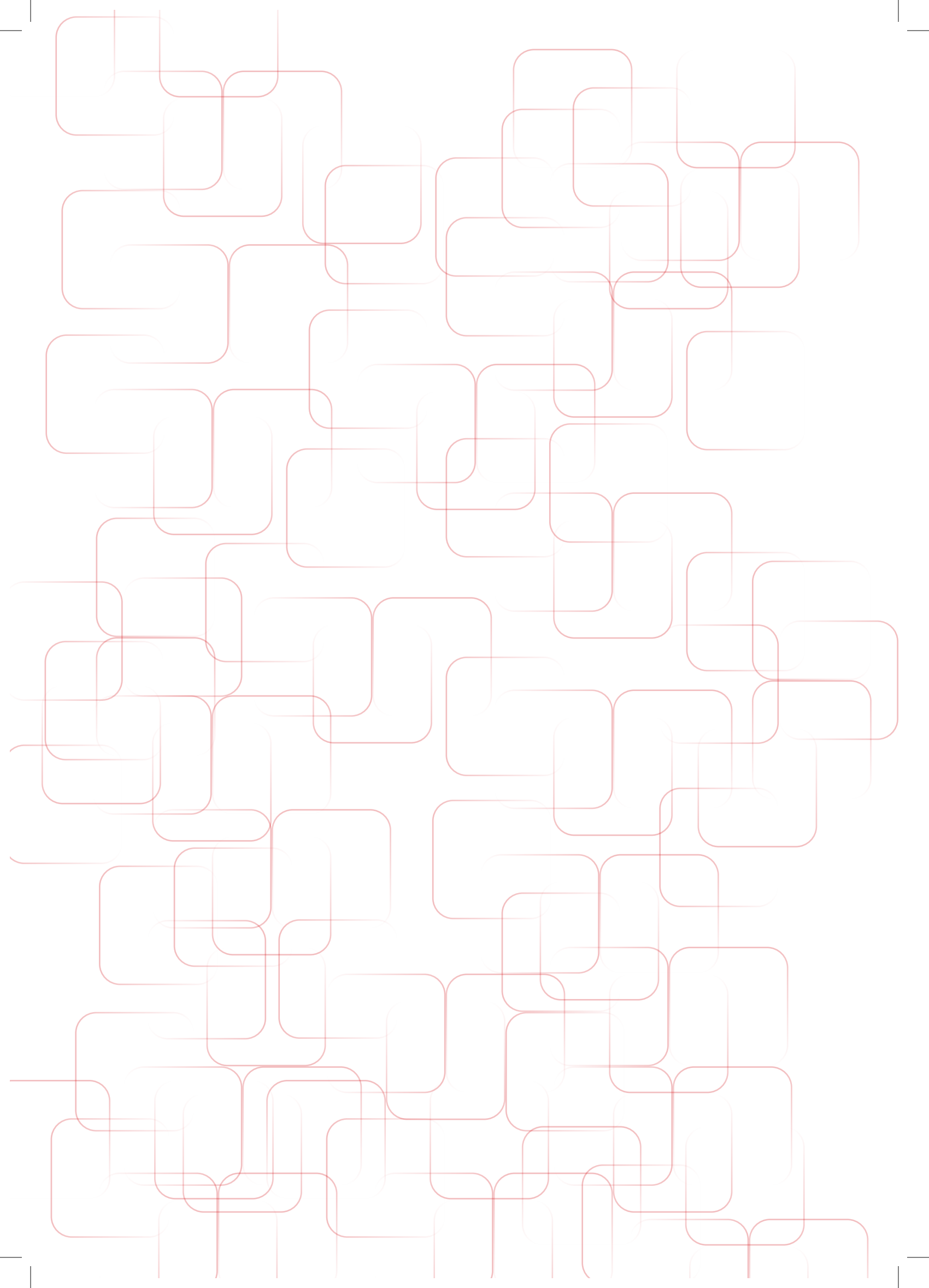
Yaptığımız incelemeler ve gözlemler sonucunda, Asya-Pasifik bölgesinde Türkoloji çalışmalarının son yıllarda nicelik açısından bir daralmaya uğradığını belirtmek mümkündür. Uzak, Güney ve Güneydoğu Asya'daki Türkoloji enstitüleri, son beş yıl içinde hem kurum bazında hem de akademik çalışmalar açısından belirgin bir gerileme yaşamıştır. Bu daralma, Uzak Asya'ya kıyasla Güney ve Güneydoğu Asya'da daha belirgin bir şekilde gözlemlenmektedir. Çalışma içerisinde bu durumun olası sebepleri ele alınmış olsa da kesin nedenlerin ortaya konması için bölge temsilciliklerinin ayrıntılı raporlar hazırlamaları tavsiye edilmektedir.

Asya-Pasifik coğrafyasında Türkoloji çalışmalarının, Güney ve Güneydoğu Asya'ya oranla Uzak Asya'da daha geniş bir faaliyet alanı bulduğu görülmektedir. Uzak Asya kapsamında incelenen Japonya, Güney Kore ve Çin'deki Türkoloji çalışmalarının belirli bir doygunluğa ulaştığı gözlemlenmiştir. Özellikle Japonya'daki Türkoloji çalışmalarının uzun yıllara dayanması ve günümüzde belli bir seviyede devam etmesi, Japonya'yı bu alanda ayrı bir konuma yerleştirmektedir. Ancak, Japonya'daki Türkoloji çalışmaları, Çin ve Güney Kore'den farklı olarak, belirli enstitü veya merkezler yerine Türkologların bireysel çabaları ve onların yetiştirdiği öğrenciler etrafında yayılmıştır. Örneğin, Çin'de Türkoloji çalışmaları 1980'li yıllarda belli kurum çatıları altında başlamış ve günümüzde birçok üniversite bünyesinde devam etmektedir. Güney Kore'de ise Türkoloji çalışmaları, Japonya ve Çin örneklerinden farklı olarak daha dar bir üniversite bünyesinde yürütülmektedir; bu durum, Güney Kore'deki merkezlerin faaliyet düzeyini artıran bir etken olarak değerlendirilmektedir.

Güney Asya'daki Türkoloji çalışmaları ise tıpkı Güneydoğu Asya'daki Türkoloji çalışmalarında olduğu gibi Uzak Asya'nın gerisinde kalmaktadır. Bu durumun nedenleri çalışma içerisinde ele alınmaya çalışılmış olup, Güneydoğu Asya'daki Malezya, Tayland ve Endonezya ile Güney Asya'daki Pakistan ve Hindistan'daki Türkoloji merkezlerinin faaliyetleri titizlikle incelenmiştir. Bu merkezlerin hem nitelik hem de nicelik açısından önemli eksiklikler taşıdığı gözlemlenmiştir. Tayland, Malezya, Pakistan ve Hindistan'da bazı Türkoloji merkezleri mevcut olsa da bu merkezlerin Uzak Asya veya Avrupa'daki merkezlerle kıyaslandığında yetersiz kaldığı söylenebilir. Bu bağlamda, incelenen bu ülkeler arasında Türkoloji çalışmalarının en az olduğu ülke Endonezya olarak belirlenmiştir.

Sonuç olarak, Asya-Pasifik bölgesindeki Türkoloji çalışmaları, coğrafi farklılıklara bağlı olarak belirgin bir dengesizlik göstermektedir. Uzak Asya ülkeleri, uzun süreli ve sürdürülebilir Türkoloji faaliyetleri ile öne çıkarken, Güney ve Güneydoğu Asya'daki merkezler daha kısıtlı bir etkiye sahip olmuştur. Bu durum, bölgedeki akademik ve kültürel bağların güçlendirilmesi için yeni stratejilerin geliştirilmesini gerektirmektedir. Türkoloji çalışmalarının yaygınlaştırılması ve derinleştirilmesi adına bölgesel iş birlikleri ve destek mekanizmalarının güçlendirilmesi önem arz etmektedir. Ayrıca, Türk kültürü ve diline olan ilgiyi artırmak için yerel akademik çevrelerle iş birliği yapılması ve çeşitli teşvik programlarının oluşturulması önerilmektedir. Gelecekte, bu tür girişimlerin, Asya-Pasifik bölgesindeki Türkoloji çalışmalarına daha geniş bir kapsam ve derinlik kazanmasını sağlayacağı ümit edilmektedir.

KAYNAKÇA

KAYNAKÇA

A. ESERLER

- Eltazarov, Juliboy. (2015). "Japonya'da Türkçenin Araştırılması ve Öğretimi Meseleleri". Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi 2.7: 65-79.
- Hayaşi T. ve Umemura H. (1985). "Japonya'da Göktürkler ve Uygurlarla İlgili Olarak Japonca Yayınlanan Araştırmaların Bibliyografyası". Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 33.
- İşcan, Adem (vd.). (2012). "Hindistan'da Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Genç-Yetişkinlerin Öğrenme Geçmişlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi". Turkish Studies 7/4: 411.
- Lee Nan, A. ve Dae-Sung Kim. (2016). "Trends in Turkish Studies in Korea". Bilig 77: 271-293.
- Misawa, Nobuo. (2010). "Japonya'daki Türkoloji Araştırmaları: Anadolu Türkleri Üzerine Araştırmalar". Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi 8.15: 453-472.
- Öcalmış, Elif ve Emel Siyilim Başarır. (2023). "Hindistan'da Yürütülen Türkoloji Faaliyetlerine Genel Bir Bakış". Türkiye'de Hindistan Çalışmaları II. Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara:141-158.
- Quabiz Mohammad. (2014). "Jawaharlal Nehru University Students' Turkish Language Learning Strategies as a Foreign Language". Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Röhrborn, Klaus. (2017). "The Beginning of Turkish Philology and Linguistics in Japan". Japan on the Silk Road. Brill: 259-288.
- Shen, Zhixing ve Ömer Faruk Işık. (2020). "Çin'deki Türkoloji Çalışmaları". Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi 60.2: 587-608.
- Suzuki, Tadashi, (2003). "From Central Asian Studies to Anatolian Studies a Century of Turkish Studies in Japan". Orient 38: 117-134.
- Tao, Zan. (2010). "An overview of Turkish Studies in China". Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi 15: 281-290.
- Van der Veer, Peter. (1994). Religious Nationalism: Hindus and Muslims in India. University of California Press.

B. İNTERNET KAYNAKLARI

Ankara, Yunus Emre Enstitüsü:

<https://www.yee.org.tr/tr/haber/yunus-emre-enstitusunun-endonezyadaki-yurt-disi-temsilciliginin-acilisi-gercekleştirildi>

Çin, Şangay Üniversitesi Türkçe Merkezi:

https://igse.shu.edu.cn/Research_Centers/Turkish_Studies.htm

Daily Sabah Gazetesi:

<https://www.dailysabah.com/education/2017/05/07/turkeys-ibn-haldun-malaysias-international-al-bukhary-universities-partner-up>

Güney Kore, Hankuk Üniversitesi, Türkoloji Bölümü:

https://turkazeri.hufs.ac.kr/turkazeri/m01_s01.do <http://bit.ly/3HrUMve>

Hindistan, Aligarh Müslüman Üniversitesi:

<https://amu.ac.in/faculties/faculty-of-social-sciences>

Hindistan, Jamia Millia Islamia Üniversitesi,

Türkçe Bölümü
https://jmi.ac.in/upload/programme/cs_fhl_ba_turkish.pdf
<https://jmi.ac.in/fhl>
https://jmi.ac.in/upload/mou/mou_jmi_yunus-emre-institute_2016aug9.pdf

Hindistan, Jawaharlal Nehru Üniversitesi,

Türkçe Bölümü
<https://jnu.ac.in/sllcs/cpcas>
https://www.jnu.ac.in/sites/default/files/sllcs/BA_Tool_OptionalCourses_MS2023.pdf

Hindistan, T.C. Yeni Delhi Büyükelçiliği

X Hesabı: https://twitter.com/TC_YeniDelhiBE/status/1458039312843378690

İstanbul, Anadolu Ajansı

https://www.aa.com.tr/tr/gundem/endonezyada-turkoloji-bolumu-ve-teknofest-icin-ilk-adim/3493148?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR0pSzDskuR4q1JBq4jWzcUs7LEurtJknaApQwERpXW9_1UVJsHph7VD3Cw_aem_B20AyuTfq-wPJFbS0mM0Wg#

İstanbul, Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi:

<https://fs.ihu.edu.tr/cv/academicians/659e880f3defc-serdar-demirel-cv-eng-ihu-pdf.pdf>

Japonya, Japon-Türk Cemiyeti:

http://www.tkjts.jp/program_event/

Pakistan, Maarif Okulları:

<https://pk.maarifschool.org/>

Pakistan, National University of Modern

Languages, Türkoloji Merkezi:
<https://www.numl.edu.pk/departments/186>
<https://www.numl.edu.pk/programs/program/501>
<https://www.numl.edu.pk/faculties/Faculty%20of%20Languages>
<https://www.numl.edu.pk/department/186/about>

Tayland, Prince of Songkla University, Türkçe

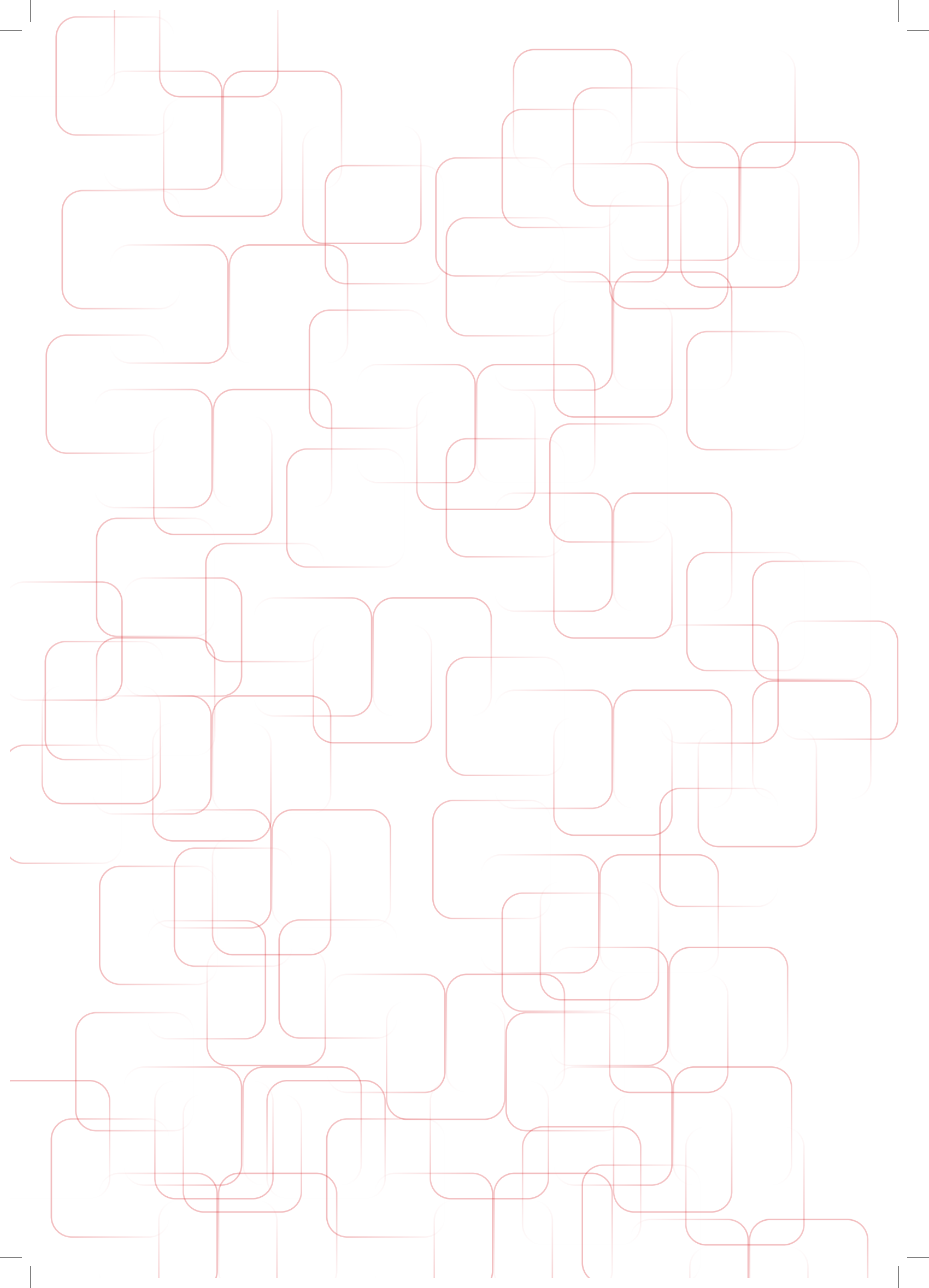
Çalışmaları Merkezi:
https://app.polsci.psu.ac.th/www2/Turkish_StudiesCenter.php?language=eng&TypeNo=T001&SubNo=S027

C. KONFERANS

Talip Küçükcan. “Endonezya’ya Yönelik

Ticaret ve Yatırım Fırsatları”
Konferans: İstanbul Ticaret Odası,
24 Nisan 2024.

YAZAR HAKKINDA

YAZAR HAKKINDA

Alaeddin TEKİN

Alaeddin Tekin, Malezya Üniversitesi (Universiti Malaya) Antropoloji ve Sosyoloji Bölümünde doktora sonrası araştırmacı olarak görev yapmakta ve Türkiye’de Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi (ASBÜ) Tarih Programında Dr. Öğretim Üyesi olarak çalışmaktadır. 2020 yılında Kuala Lumpur’daki Malezya Uluslararası İslam Üniversitesinden (IIUM) Tarih ve Medeniyet Bölümünde doktora derecesini almıştır. Tekin’in araştırma alanları Osmanlı İmparatorluğu ve Güneydoğu Asya tarihleri üzerine yoğunlaşmakta olup, özellikle Osmanlı Hilafeti ile Endo-Malay dünyası arasındaki etkileşimlere odaklanmaktadır. Çalışmaları, Orta Doğu ile Güneydoğu Asya arasında tarihsel bir köprü kurmayı amaçlamaktadır.

Bu konular üzerine ulusal ve uluslararası saygın dergilerde çok sayıda yayını bulunmaktadır. Öne çıkan çalışmaları arasında “Restoration of Riau Sultanate-Ottoman Relations, 1857–1904” (Al-Shajarah, 2021), “The Indonesian-Hadramis’ Cooperation with the Ottoman and the Sending of Indonesian Students to Istanbul, 1880s–1910s” (Tarih İncelemeleri Dergisi, 2022), “Turkish Waqf After the 2004 Aceh Tsunami” (Intellectual Discourse, 2018) ve “The Ottomans and the Malay Sultans of the Peninsula” (UM Press, 2023) yer almaktadır. En son yayımlanan makalesi “The Islamization of the Malay Archipelago in Ottoman Manuscripts” (Al-Shajarah, 2024), bu bölgeler arasındaki kültürel ve entelektüel etkileşimleri daha da derinlemesine incelemektedir.

